

Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Dato: 20.05.2022 09:00

Sted: Sørskogbygda

Notat:

Eventuelle forfall meldes sekretæren på mobil evt.

på e-post .

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

<Sted> 16.05.2022

For leder i Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023, Ole Kristian Solberg

Saksliste

Møteinnkalling

Møteinnkalling Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023 20.05.2022

3

Saker til behandling

40/22 Sak EI-40/22 Kontrollutvalgets uttalelse til Elverum kommunes årsregnskap/årsberetning 2021

5

41/22 Sak EI-41/22 Årsavslutningsbrev 2021

77

MØTEINNKALLING

Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Dato: 20.05.2022 kl. 09:00
Sted: Sørskogbygda
Arkivsak: 21/00005

SAKSKART		
40/22	21/00036-15	Sak EI-40/22 Kontrollutvalgets uttalelse til Elverum kommunes årsregnskap/årsberetning 2021
41/22	21/00036-14	Sak EI-41/22 Årsavslutningsbrev 2021

, 16.05.2022

Ole Kristian Solberg

Arkivsak-dok. 21/00036-15
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
20.05.2022

SAK EL-40/22 KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL ELVERUM KOMMUNES ÅRSREGNSKAP/ÅRSBERETNING 2021

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalgets uttalelse til Elverum kommunes årsregnskap og årsberetning for 2021, oversendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.

Vedlegg:

1. Elverum kommunes årsregnskap 2021
2. Elverum kommunes årsberetning 2021
3. Revisjonsberetning
4. Forslag til kontrollutvalgets uttalelse til Elverum kommunes årsregnskap/årsberetning 2021

Saksframstilling:

Hvilke årsregnskap kommunen skal utarbeide følger av kommunl. § 14-6 første ledd bokstav a-d. Bokstav d innfører en ny plikt til å utarbeide et samlet (*konsolidert*) årsregnskap for all virksomhet som er en del av kommunen som rettssubjekt.

Ifølge kommuneloven (koml.) § 14-6 skal årsregnskapene avlegges senest 22. februar og iht. § 14-7 skal årsberetningene avlegges senest 31.3. Revisjonsberetningen skal iht. koml. § 24-8 avlegges innen 15.4.

Videre heter det bl.a. følgende i koml. § 14-3:

Årsregnskapene og årsberetningene skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt. Hvert årsregnskap skal behandles samtidig med tilhørende årsberetning. Vedtaket om årsregnskap skal angi hvordan et eventuelt merforbruk i driftsregnskapet skal dekkes inn.

Formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning. Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak. I kommuner og

fylkeskommuner med parlamentarisk styreform innstiller kommunerådet eller fylkesrådet til vedtak.

Som nevnt ovenfor, er det formannskapet som innstiller til kommunestyret i regnskapssaken. Kontrollutvalget skal i tråd med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3, 2. ledd, gi en uttalelse til årsregnskapet. Uttalelsen stiles til kommunestyret med kopi til formannskapet, som skal ha den i hende, før de gir sin innstilling til kommunestyret.

Grunnlaget for uttalelsen er årsregnskapet, kommunedirektørens årsberetning og revisjonsberetningen. I tillegg vil kontrollutvalget kunne bygge på eventuelle opplysninger som kommer fram i møtet.

Det er ikke gitt nummerert brev for årsregnskapet for 2021.

For regnskapsavslutningen for 2021 har revisor lagt fram en ren beretning. Revisjons konklusjon lyder følgende:

«*Etter vår mening*

- oppfyller kommunekassens årsregnskap gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av kommunekassens finansielle stilling per 31. desember 2021, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.
- oppfyller det konsoliderte årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Elverum kommune som økonomisk enhet per 31. desember 2021, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Kontrollutvalget viser til sin uttalelse for kommentarer til regnskapssaken.

Revisjonens konklusjon om årsberetningen lyder følgende:

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

De henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kontrollutvalget viser til sin uttalelse for kommentarer til regnskapssaken. Kontrollutvalget har bedt kommunedirektør om å være tilstede, sammen med økonomisjefen.

Elverum kommunestyre får utskrift av saken sammen med kontrollutvalgets uttalelse.

ELVERUM
KOMMUNE

Årsregnskap 2021 med noter og konsolidert årsregnskap

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
Forklaringer	3
Økonomiske oppstillinger.....	4
Bevilgningsoversikt – drift	4
Bevilgning til de enkelte tjenesteområder	5
Bevilgningsoversikt – investering	6
Bevilgningsoversikt – investering, fordeling pr prosjekt	7
Økonomisk oversikt etter art – drift.....	9
Budsjetttavvik og årsavslutningsdisposisjoner	10
Balanseregnskapet	11
Regnskapsprinsipper	13
Kommunens organisering.....	14
Noter	16
1 Endring i arbeidskapital	16
2 Kapitalkonto	16
3 Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp	17
4 Varige driftsmidler	17
5 Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler)	18
6 Utlån (finansielle anleggsmidler)	18
7 Markedsbaserte finansielle eiendeler og forpliktelser.....	19
8 Sikring av finansielle eiendeler og forpliktelser.....	19
9 Lån	19
10 Avdrag på lån	20
11 Pensjon	21
11a Elverum kommunale pensjonskasse (EKP)	21
11b Kommunenes Landspensjonskasse (KLP).....	22
11c Statens pensjonskasse (SPK)	23
11d Opplysninger om pensjon	23
12 Garantier gitt av kommunen	24
13 Vesentlige fond.....	24
14 Gebyrfinansierte selvkosttjenester	25
15 Salg av aksjer (finansielle anleggsmidler)	27
16 Ytelser til ledende personer	27
17 Godtgjørelse til revisjon	28
18 Andre noter	28
18a Andre vesentlige forpliktelser	28
18b Vertskommunesamarbeid	28
18c Koronarelaterte forhold.....	29
Konsoliderte årsregnskap	31
Konsolidert økonomisk oversikt etter art – drift.....	31
Konsolidert bevilgningsoversikt – investering.....	32
Konsolidert balanseregnskapet	33
Regnskapsprinsipper – konsolidert årsregnskap.....	35
Noter – konsolidert årsregnskap	35
1 Endring i arbeidskapital	35
2 Varige driftsmidler	35
3 Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler)	36
4 Avdrag på lån	37
5 Fond	37
6 Godtgjørelse til revisjon	38

Innledning

Årsoppgjørsdokumentene

Årsoppgjørsdokumentene for Elverum kommune består av 2 deler:

Årsregnskapet (dette dokumentet)

Dokumentet inneholder drifts-, investerings- og balanseregnskap og noter i henhold til kommuneloven og god kommunal regnskapsskikk. Elverum kommune legger også inn revisjonsberetningen som en del av dokumentet når denne er mottatt fra revisor.

Årsberetningen

Dokumentet inneholder kommunedirektøren sin redegjørelse for kommunens økonomiske utvikling og status, spesielt om de forhold som påvirker kommunens regnskapsresultat og finansielle stilling.

Elverum kommune avlegger årsregnskap etter kommuneloven kap. 14 og bestemmelser i forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner. Det følger av kommuneloven § 14-6 at årsregnskapet skal være avlagt innen 22. februar i året etter regnskapsåret.

Årsregnskapet for 2021 avlegges 22.02.2021 og årsrapporten skal avgis innen 31.03.2022.

Årsregnskapet og årsberetningen skal vedtas av kommunestyret senest 6 måneder etter regnskapsårets slutt, dvs. innen 30.06.2022. Før behandling i formannskap og kommunestyre skal årsregnskapet behandles i kontrollutvalget.

Rapportering av regnskap til KOSTRA

Bevilgningsregnskapet (drifts- og investeringsregnskapet) og balanseregnskapet skal rapporteres til Statistisk sentralbyrå innen 22.02.2022. Innrapporterte KOSTRA-data (KOMMUNE-STAT-RAPPORTERING) kan korrigeres fram til 15.04.2022 som er siste frist for innsending.

Årets resultat

Driftsregnskapet for 2021 er avlagt med et positivt netto driftsresultat på kr 60 570 000.

Investeringsregnskapet er avlagt i balanse.

Elverum, 22.02.2022

Kristian Trengereid
Kommunedirektør

Forklaringer

På de følgende sidene presenteres regnskapstall for Elverum kommune i 2021. Regnskapet presenteres i form av obligatoriske oversikter og noter til regnskapet. I tillegg til regnskapstall viser oversiktene tall for vedtatt og justert årsbudsjett 2021, samt årsregnskap 2020.

I tillegg til årsregnskapet for kommunen skal det utarbeides et samlet årsregnskap for kommunen som juridisk enhet. I det konsoliderte regnskapet ligger regnskapet til Elverum kommune og KF Elverum kommuneskoger.

Bevilgningsoversikt drift viser oversikt over kommunens finansiering av tjenesteproduksjonen. I oversikten inngår kommunens frie disponible inntekter og netto driftsutgifter totalt på kommunens virksomheter. I tillegg vises finansinntekter og –utgifter samt netto bruk og avsetning til bundne og ubundne fond.

Bevilgning drift pr virksomhet viser hvordan sum bevilgninger drift netto som fremgår i bevilgningsoversikt drift er fordelt på de ulike tjenesteområdene i kommunen.

Økonomisk oversikt driftsregnskap viser alle inntekter og utgifter i driftsregnskapet. Inntekter og utgifter er gruppert ut fra art/type inntekt eller utgift. Bruttoresultatet er resultatet av kommunens ordinære drift før finansieringstransaksjoner og nettoresultat er resultat etter finansposter.

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner drift viser hva mindre- eller merforbruket ville vært dersom driftsregnskapet ble avsluttet i samsvar med budsjettert finansiering. Oversikten viser også hvilke disposisjoner kommunedirektøren har gjort for å redusere mer-/mindreforbruket til 0.

Bevilgningsoversikt investering viser oversikt over totale utgifter i investeringsregnskapet og hvordan disse er finansiert.

Spesifikasjon av investeringsutgifter viser investeringer i anleggsmidler pr tjenesteområde i kommunen.

Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner investering viser hva udekket/udisponert beløp ville vært dersom investeringsregnskapet ble avsluttet i samsvar med budsjettert finansiering. Oversikten viser også hvilke disposisjoner kommunedirektøren har gjort for å redusere udekket/udisponert beløp.

Balanse er en oversikt over Elverum kommunes eiendeler (omløpsmidler og anleggsmidler), egenkapital, langsiktig og kortsiktig gjeld.

Noter er en forklaring og utdyping av informasjon til poster i driftsregnskapet, investeringsregnskapet og balansen, og skal øke regnskapsbrukernes forståelse og vurdering av regnskapet.

Økonomiske oppstillinger

Bevilgningsoversikt – drift

§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift				
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020
Generelle driftsinntekter				
Rammetilskudd	-707 808	-665 159	-682 428	-691 155
Inntekts- og formuesskatt	-615 242	-569 966	-560 124	-533 066
Eiendomsskatt	-87 922	-87 738	-86 238	-84 658
Andre generelle driftsinntekter	-47 443	-46 502	-32 655	-43 239
Sum generelle driftsinntekter	-1 458 415	-1 369 364	-1 361 444	-1 352 117
Netto driftsutgifter				
Sum bevilgninger drift, netto	1 287 619	1 235 681	1 232 844	1 218 629
Avskrivninger	121 260	121 900	121 900	118 181
Sum netto driftsutgifter	1 408 879	1 357 581	1 354 744	1 336 810
Brutto driftsresultat	-49 537	-11 783	-6 700	-15 307
Finansinntekter/Finansutgifter				
Renteinntekter	-15 897	-14 638	-12 035	-17 653
Utbytter	-4 192	-4 100	-4 100	-8 784
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
Renteutgifter	41 459	41 592	43 994	62 876
Avdrag på lån	88 856	88 631	86 974	83 624
Netto finansutgifter	110 226	111 485	114 833	120 064
Motpost avskrivninger	-121 260	-121 900	-121 900	-118 181
Netto driftsresultat	-60 570	-22 199	-13 767	-13 424
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	8 992	8 992	4 695	6 057
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	14 558	14 643	-1 248	11 574
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	37 021	-1 436	10 320	-4 207
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	60 570	22 199	13 767	13 424
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk).	0	0	0	0

Tabell: Bevilgningsoversikt – drift.

Forklaring på avvik mellom revidert budsjett og regnskap kommenteres i årsberetningen.

Bevilgning til de enkelte tjenesteområder

§ 5-4 Bevilgningsoversikt drift, netto				
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020
Til fordeling drift	1 287 619	1 235 681	1 232 844	1 218 629
Netto driftsutgifter pr. tjenesteområde:				
Politisk styring	-2 881	-1 524	11 517	7 528
Administrasjon	75 928	78 709	80 539	68 627
Barnehage	187 858	186 706	179 166	178 650
Skole	302 105	299 677	291 858	282 908
Barnevern	50 827	46 866	47 325	47 549
Helse	114 259	88 166	78 732	81 172
Pleie og omsorg	456 825	443 927	401 316	428 326
Sosial - tjenestebistand	10 505	8 468	7 291	6 527
Sosial - økonomisk bistand	49 200	49 389	52 108	50 660
Kultur- og religiøse formål	48 886	41 863	37 724	41 437
Teknisk forvaltning	3 589	6 299	8 097	3 714
Teknisk drift	19 519	19 184	15 750	12 408
Næringsutvikling	19 103	18 828	5 015	6 748
Fellesfunksjoner	-48 104	-50 879	16 405	2 375
Sum netto for alle tjenesteområder	1 287 619	1 235 681	1 232 844	1 218 629

Tabell: Bevilgning til de enkelte tjenesteområder.

Avvik mellom regnskap og budsjett kommenteres i årsberetningen.

Bevilgningsoversikt – investering

§ 5-5. Bevilgningsoversikter – investering				
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Revidert Budsjett 2021	Opprinnelig Budsjett 2021	Regnskap 2020
Investeringsutgifter				
Investeringer i varige driftsmidler	121 794	116 922	126 562	128 394
Tilskudd til andres investeringer	3 790			2 157
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	21 473	14 123	4 695	4 483
Utlån av egne midler				
Avdrag på lån				57 148
Sum investeringsutgifter	147 056	131 045	131 257	192 182
Investeringsinntekter				
Kompensasjon for merverdiavgift	-14 078	-12 066	-17 618	-13 872
Tilskudd fra andre ¹	-38 656	-24 067	-17 200	-25 276
Salg av varige driftsmidler ²	-32 011	-22 576	-1 175	-5 989
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-1 958	-1 958	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	-488
Bruk av lån	-46 518	-56 543	-90 568	-115 295
Sum investeringsinntekter	-133 222	-117 210	-126 562	-160 919
Videre utlån				
Videre utlån	78 917	85 000	85 000	85 910
Bruk av lån til videre utlån	-78 917	-85 000	-85 000	-85 000
Avdrag på lån til videre utlån	27 966	26 637	26 637	23 605
Mottatte avdrag på videre utlån	-52 687	-52 921	-26 637	-65 593
Netto utgifter videre utlån	-24 721	-24 721	0	-41 078
Overføring fra drift og netto avsetninger				
Overføring fra drift	-8 992	-8 992	-4 695	-6 057
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	20 993	20 993	0	24 957
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-10 000	-10 000	0	-200
Dekning av tidligere års udekket beløp	8 885	8 885	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	10 886	-10 886	-4 695	18 700
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	8 885
Kontrollsum art 980/580 Regnskapsmessig mer-/ mindreforbruk				
Overføring til fordeling (§5-5, andre ledd)				
Inntekter til fordeling				
Utgifter til fordeling	147 056	131 045	131 257	135 034
Sum til fordeling (netto)	147 056	131 045	131 257	135 034

Tabell: Bevilgningsoversikt – investering.

Avvik mellom regnskap og budsjett kommenteres i årsberetningen.

¹ Tilskudd fra andre kommer utbyggere som har bestemt infrastruktur innen vei, vann og avløp som kommunen tar over vederlagsfritt. Dette er forhåndsavtalt med utbyggere før arbeider igangsettes. Anlegg som kommunen tar over føres som en investeringsutgift, og finansieres med tilskudd fra andre.

² Se note 4 for spesifisering av salg varige driftsmidler

Bevilgningsoversikt – investering, fordeling pr prosjekt

§ 5-5 Bevilgningsoversikter – fordeling pr investeringsprosjekt				
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020
Fra bevilgningsoversikt:	147 059	131 046	131 257	135 035
Investeringer i varige driftsmidler	121 797	116 923	126 562	128 394
1. Infrastruktur Grundsetmoen (vei, vann og avløp)	12 324	12 324		
2. Skogeiendom Gnr 104 bnr 50, gnr 109 bnr 2	1 958	1 958		
3. Jotuntoppen bo- og omsorgssenter				47
4. Svartholtet bofellesskap				39
5. Helsehuset alt. 3 inkl. Moen og omsorgsboliger.	170	75		9 526
6. 12 boenheter for unge med nedsatt funksjonsnivå (Vestad Omsorgsboliger)	291	500	33 000	2 244
7. Boliger til vanskeligstilte	348	450		347
8. Kjøp av kommunale boliger 2020				5 976
9. Kjøp av kommunale boliger 2021	3 905	7 000	7 000	
10. Rehabilitering og ombygging Tømmervegen			1 700	
11. Elverum kulturhus nytt lydanlegg				6 183
12. Sentral driftskontroll, Desigo, kommunale bygg	661	661		
13. Digitalt undervisningsmateriell-småskoletrinnet				1 468
14. IT investeringer 2020				4 482
15. IT investeringer 2021	1 765	2 850	2 850	
16. IT investeringer 2020 - velferdsteknologi				183
17. IT investeringer 2021 - velferdsteknologi	760	2 500	1 265	
18. Agresso 2020	35	35		574
19. Oppgradering av HR/Personalsystem (GAT og Unit4 ERP)	119			
20. Oppgradering av GAT	445	500	1 000	
21. Hanstad skole - Massivtre moduler - fase 2				120
22. Infrastruktur Vestad skole	753	950	1 527	2 950
23. Vestad skole – ombygging av planløsning				49
24. Flytting av undervisningsmodul fra Frydenlund til Vestad skole				977
25. Lillemoen skole - Tilbygg/rehabilitering	1 852	1 939		808
26. IKT i skole 2020			3 150	1 416
27. IKT i skole 2021	7 625	7 708		
28. IT-satsning grunnskolen				
29. Pc'er i barnehage 2021	131	131		
30. Solskjerming Ydalir barnehage	105	105		
31. Ydalir skole	161	640		2 584
32. Ydalir - ny barnehage 2020				6 396
33. Allaktivitetsarena		36		264
34. Oppgradering Elverum kapell	1 108	1 500	6 920	331
35. Lager til elektrisk drevne kjøretøy	19	19	300	234
36. Deconx - smittevern maskin	274	274	300	
37. Signalanlegg Lyngholtet	1 720	1 720	1 500	
38. Virksomhetssystem sentralkjøkken			375	
39. Personalbase Sandmoen	321	500	4 090	
40. Takst og tinglysningsgebyrer ved salg av eiendom	259			166
41. Garantifond				25
42. Kjøp av biler-jevn utskifting 2020				3 227
43. Kjøp av biler-jevn utskifting 2021	3 050	4 770	5 770	
44. Biler og maskiner				1 519
45. Maskiner (teknikk og miljø)	834	761		
46. Tyngre anleggsmaskiner	6 192	5 708	5 200	
47. Driftsmaskiner eiendom	191	175	175	174
48. Utfasing av oljekjeler	549	856		1 544

§ 5-5 Bevilgningsoversikter – fordeling pr investeringsprosjekt				
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020
49. Kjøp av renholdsmaskiner NRK bygget				115
50. Smestadtoppen	11 362	9 000	9 000	9 431
51. Undergang Jernbane Heradsbygd	1 235	1 209		11 311
52. Parkering Fjeldmoravegen barnehage				1 080
53. Gatelys 2020				90
54. Gatelysinverdinger 2021	3 349	4 300	4 300	
55. Utbygging Grindalsmoen vest	11 765			5 069
56. Rive utrangerte bygninger (Fjeldmoravegen barnehage)	2 240	2 240		96
57. Etablere sentral driftskontroll rådhuset	245	245		277
58. Etablere brannvannsforsyning Hanstad skole	1 210	1 210		180
59. Toalettbygg Bergesjøen	188	188		727
60. Etablering av G/Sveg til LS2021				63
61. Oppgradering av Hagevegen, Markvegen og Nyvegen				273
62. Digitalisering av vegelementer	122	122		21
63. Innregulering av 3 stk G/S veger, langs samleveger sentrumsnært	596	596		15
64. Gang og sykkelsti Thoralf Storsveens veg gnr 13 bnr 875	632	632		
65. Eiendomsinngrep 2020				99
66. Eiendomsinngrep 2021	331	200	200	
67. GPS mottaker Geodata				171
68. Hovedplan VA - alle anlegg				2 012
69. Hovedplan VA - alle anlegg	29 304	30 000	25 000	31 311
70. Gate, veg og park				33
71. Gate, veg og park 2020				9 821
72. Gate, veg, park 2021	11 006	10 000	11 640	
73. Bruer 2020		36		2 242
74. Rehabilitering av bruer 2021	287	300	300	
Tilskudd til andres investeringer	3 789	0	0	2 158
75. Hovedplan VA - alle anlegg	122			54
76. Justeringsmoms Grundsetmoen, Ydalir, Olav Sætersveg, Øvre Sagåa	2 639			2 104
77. Salg av eiendom - Heving, erstatning av kjøp Barbara Ringsveg 18	1 028			
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	21 473	14 123	4 695	4 483
78. Aksjer Anno Museum AS	10 000	10 000		
79. Aksjepost Ydalir boligutvikling AS	7 350			
80. Egenkapitalinnskudd EKP	2 177	2 177	2 239	2 174
81. Egenkapitalinnskudd KLP	1 946	1 946	2 456	2 309
Totalsum	147 056	131 045	131 257	135 034

Tabell: Bevilgningsoversikt – investering, fordeling per prosjekt.

De prosjekter som ikke er avsluttet i 2021 skal være videreført i budsjett 2022.

Prosjekter som er avsluttet i 2021 kommenteres i årsberetningen for 2021, eller i egne sluttrapporter.

Økonomisk oversikt etter art – drift

§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art – drift				
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Revidert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020
Driftsinntekter				
Rammetilskudd	-707 808	-665 159	-682 428	-691 155
Inntekts- og formuesskatt	-615 242	-569 966	-560 124	-533 066
Eiendomsskatt	-87 922	-87 738	-86 238	-84 658
Andre skatteinntekter	-3 470	-3 442	-401	-391
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-43 973	-43 060	-32 254	-42 849
Overføringer og tilskudd fra andre	-283 804	-246 516	-160 443	-262 186
Brukerbetalinger	-64 933	-66 610	-70 664	-61 531
Salgs- og leieinntekter	-137 808	-141 115	-142 253	-136 712
Sum driftsinntekter	-1 944 960	-1 823 605	-1 734 804	-1 812 547
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	942 385	909 922	858 729	912 784
Sosiale utgifter	247 419	245 351	246 115	233 665
Kjøp av varer og tjenester	465 140	430 216	400 395	421 650
Overføringer og tilskudd til andre	119 220	104 432	99 695	110 960
Avskrivninger	121 260	121 900	121 900	118 181
Sum driftsutgifter	1 895 424	1 811 821	1 726 833	1 797 240
Brutto driftsresultat	-49 537	-11 783	-7 970	-15 307
Finansinntekter/Finansutgifter				
Renteinntekter	-15 897	-14 638	-11 920	-17 653
Utbytter	-4 192	-4 100	-4 100	-8 784
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
Renteutgifter	41 459	41 592	43 994	62 876
Avdrag på lån	88 856	88 631	86 974	83 624
Netto finansutgifter	110 226	111 485	114 948	120 064
Motpost avskrivninger	-121 260	-121 900	-121 900	-118 181
Netto driftsresultat	-60 570	-22 199	-14 922	-13 424
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:				
Overføring til investering	8 992	8 992	4 695	6 057
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	14 558	14 643	-93	11 574
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	37 021	-1 436	10 320	-4 207
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	60 570	22 199	14 922	13 424
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

Tabell: Økonomisk oversikt etter art – drift.

Budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

§ 5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

Driftsregnskapet		
	Beløp i 1000 kroner	Beløp
Netto driftsresultat		-60 570
Avsetninger til bundne driftsfond		36 638
Bruk av bundne driftsfond		-22 080
Overføring til investering i henhold til årsbudsjettet og fullmakter		8 992
Avsetninger til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter		9 091
Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter		-10 527
Årets budsjettavvik (mer- eller mindreforbruk før strykninger)		-38 456
Strykning av overføring til investering		
Strykning av avsetninger til disposisjonsfond		-8 810
Strykning av bruk av disposisjonsfond		10 527
Mer- eller mindreforbruk etter strykninger		-36 739
Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond		36 739
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0

Tabell: Budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner - driftsregnskap.

Investeringsregnskapet		
	Beløp i 1000 kroner	Beløp
Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån		114 549
Avsetninger til bundne investeringsfond		24 721
Bruk av bundne investeringsfond		-3 728
Budsjettert bruk av lån		-141 543
Overføring fra drift i henhold til årsbudsjettet og fullmakter		-8 992
Avsetninger til ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter		0
Bruk av ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter		-10 000
Dekning av tidligere års udekket beløp		8 885
Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykninger)		-16 108
Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond		
Strykning av bruk av lån		16 108
Strykning av overføring fra drift		0
Strykning av bruk av ubundet investeringsfond		0
Udekket eller udisponert beløp etter strykninger		0
Avsetning av udisponert beløp etter strykninger til ubundet investeringsfond		0
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp).		0

Tabell: Budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner - investeringsregnskap.

Balanseregnskapet

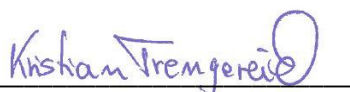
§ 5-8. Balanseregnskapet				
	Beløp i 1000 kroner	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Varige driftsmidler				
Faste eiendommer og anlegg		4	3 100 817	3 121 173
Utstyr, maskiner og transportmidler		4	115 651	114 050
Finansielle anleggsmidler				
Aksjer og andeler (eiendeler)		5, 15	253 892	249 268
Obligasjoner (eiendeler)				
Utlån		6	652 041	626 240
Immaterielle eiendeler			0	0
Pensjonsmidler		11	2 061 194	2 047 471
Sum anleggsmidler			6 183 596	6 158 202
Omløpsmidler				
Bankinnskudd og kontanter			244 903	242 534
Finansielle omløpsmidler				
Aksjer og andeler (omløpsmidler)		7	0	0
Obligasjoner (omløpsmidler)		7	0	0
Sertifikater		7	0	0
Derivater (omløpsmidler)		7	0	0
Kortsiktige fordringer				
Kundefordringer			22 581	26 437
Andre kortsiktige fordringer			142 910	132 826
Premieavvik (kortsiktige fordringer)		11	123 288	80 150
Sum omløpsmidler			533 682	481 947
Sum eiendeler			6 717 278	6 640 150
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Egenkapital drift				
Disposisjonsfond		13	-70 441	-33 420
Bundne driftsfond			-57 297	-42 739
Merforbruk i driftsregnskapet			0	0
Egenkapital investering				
Ubundet investeringsfond			-8 703	-18 703
Bundne investeringsfond			-74 882	-53 889
Udekket beløp i investeringsregnskapet			0	8 885
Annen egenkapital				
Kapitalkonto		2	-1 433 265	-1 369 650
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		3	6 783	104
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering			0	0
Sum egenkapital			-1 637 805	-1 509 412
Langsiktig gjeld				
Lån				
Gjeld til kredittinstitusjoner		8-10	-2 044 410	-2 069 132
Obligasjonslån			0	0
Sertifikatlån		8-10	-770 293	-777 393
Pensjonsforpliktelse		11	-1 970 395	-2 010 550
Sum langsiktig gjeld			-4 785 098	-4 857 076

§ 5-8. Balanseregnskapet				
	Beløp i 1000 kroner	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld			-54 741	-51 526
Likviditetslån			0	0
Derivater (kortsiktig gjeld)			0	0
Annen kortsiktig gjeld			-202 205	-184 707
Premieavvik (kortsiktige gjeld)			-37 429	-37 429
Sum kortsiktig gjeld			-294 375	-273 662
Sum egenkapital og gjeld			-6 717 278	-6 640 150
MEMORIAKONTI				
Ubrukte lånemidler			34 767	75 202
Andre memoriakonti			-4 050	-2 586
Motkonto for memoriakontiene			-30 718	-72 616
Sum memoriakonti			0	0

Tabell: Balanseregnskapet.

Balanseregnskapet viser en oppstilling av kommunens eiendeler i form av anleggsmidler og omløpsmidler, egenkapital og gjeld fordelt på langsiktige og kortsiktige forpliktelser. I tillegg vises memoriakonti som blant annet viser ubrukte lånemidler til investeringsprosjektene.

Elverum, $\frac{31.12.2021}{22.02.2022}$

Kristian Trengereid
Kommunedirektør

David Sande
Økonomisjef

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

All tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også interne finansieringstransaksjoner. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet, enten de er betalt eller ikke (anordningsprinsippet). For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Andre eiendeler er omløpsmidler.

Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er alltid omløpsmidler. Andre markedsbaserte verdipapirer skal klassifiseres som omløpsmidler med mindre kommunen har foretatt investeringen ut fra næringspolitiske eller samfunnsmessige hensyn. I slike tilfeller klassifiseres verdipapirene som anleggsmidler.

Andre fordringer som ikke inngår i punket ovenfor, er omløpsmidler dersom disse forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Ellers skal de klassifiseres som anleggsmidler.

Kommunen følger KRS nr. 4 Avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelet kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommuneloven § 14-15 lån til egne investeringer og § 14-17 lån til videre utlån. All annen gjeld er kortsiktig gjeld. Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi.

Utestående fordringer er vurdert til pålydende.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter året etter at anleggsmidlet er anskaffet / tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 3-4 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen.

Vurderingene for eiendeler gjelder tilsvarende for kortsiktig og langsiktig gjeld.

Langsiktig gjeld skal vurderes til opptakskost. Langsiktig gjeld skal oppskrives ved varig økning i forpliktelsen. Krav til oppskrivning gjelder ikke ved renteendring på langsiktig gjeld. Oppskrivningen skal reverseres i den utstrekning grunnlaget for oppskrivningen ikke lenger er til stede.

Kortsiktig gjeld skal vurderes til det høyeste av opptakskost og virkelig verdi. Vurdering til høyeste verdi skal fravikes når dette er i samsvar med god kommunal regnskapsskikk for regnskapsføring av sikring. Kortsiktig gjeld som vurderes likt som markedsbaserte finansielle omløpsmidler skal vurderes til virkelig verdi.

Ved lånefinansiering av investeringer er ikke renteutgiftene lagt til anskaffelseskost i samsvar med anbefalt løsning i KRS nr. 2.

Selvkostberegninger

Elverum kommune har utarbeidet etter kalkyler for gebyrfinansierte selvkosttjenester i henhold til forskrift om beregning av samlet selvkostfond kommunale gebyrer. Kommunen benytter selvkostberegningsmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Mva-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglene i Lov om merverdiavgift for de tjenesteområder som omfattes av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen merverdiavgiftskompensasjon henhold til Lov om kompensasjon for merverdiavgift.

Kommunens organisering

Den samlede virksomheten til kommunen er i hovedsak organisert innenfor kommunens ordinære organisasjon, men noe lovpålagt virksomhet er organisert i vertskommunesamarbeid eller interkommunale selskap.

Elverum kommune har organisert sin virksomhet med ansvarlige sektor- og stabsledere som rapporterer direkte til kommunedirektøren basert på bruk av rammebudsjetter. Den enkelte virksomhetsleder har delegert ansvar for gjennomføring av tjenestene på sitt område gjennom lederavtaler.

Rammeområdene inngår i tjenesteområdene som fremgår av skjema «*bevilgninger – drift*».

Interkommunalt politisk råd – kommuneloven § 18-1

Elverum kommune er med i **Sør-Østerdalsregionen interkommunalt politisk råd (SØIPR)**. Deltakerkommunene er; Våler, Åmot, Stor-Elvdal, Engerdal, Trysil og Elverum. SØIPR er ikke et eget rettssubjekt. Eierandelene er likt fordelt mellom medlemmene i rådet. SØIPR kan unnlate å utarbeide eget årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning, jf. forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. § 8-3. Regnskapet er en del av Elverum kommunes regnskap, men føres på et eget ansvar og ubrukte midler i samarbeidet avsettes til eget bundet fond.

Vertskommunesamarbeid – kommuneloven § 20-2

Vertskommunesamarbeid er en avtale mellom to eller flere kommuner om at en kommune kan utføre oppgaver og treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning. Elverum kommune har inngått følgende vertskommunesamarbeid:

- Elverum kommune er vertskommune og fører regnskapet for **PPT-tjenesten** i kommunene Stor-Elvdal, Våler, Åmot, Innlandet fylkeskommune og Elverum.
- Elverum kommune er vertskommune og fører regnskapet for Elverum **Interkommunale Legevakt** som dekker kommunene Elverum, Våler, Åmot og Åsnes. Legevakten er plassert i Helsehuset.
- Elverum kommune er vertskommune og fører regnskap for et samarbeid med Åmot kommune om felles **institusjonskjøkken** (Sentral kjøkken – Terningen Arena).
- Hamar interkommunale **krisesenter** sammen med Hamar, Ringsaker, Løten, Stange, Elverum, Trysil og Åmot med Hamar som vertskommune.
- Haslemoen **infeksjonsklinikk** sammen med Åsnes og Elverum med Åsnes som vertskommune.

Interkommunale selskap (IKS) – lov om interkommunale selskaper

Interkommunale selskap er selskap hvor alle deltakerne er kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper. Den enkelte deltaker hefter ubegrenset for en prosent- eller brøkdel av selskapets forpliktelser. Forpliktelsen svarer vanligvis til deltakernes eierandel i selskapet. Representantskapet er selskapets øverste organ der alle deltakerne er representert med minst en representant.

Interkommunale selskap er eget rettssubjekt og avlegger eget regnskap.

Elverum kommune er deltakere i følgende interkommunale selskap:

- **Renovasjon** – Tjenesten er organisert gjennom Sør-Østerdal interkommunale renovasjonsselskap IKS hvor Elverum kommune er kontorkommune og hefter for 60 % av selskapets forpliktelser.
- **Brann- og redningstjeneste** – Tjenesten er organisert gjennom Midt- Hedmark brann- og redningsvesen IKS hvor Elverum kommune er kontorkommune og hefter for 37,2 % av selskapets forpliktelser.
- **Revisjon** – Tjenesten er organisert gjennom Revisjon ØST IKS hvor Løten kommune er selskapets kontorkommune. Elverum kommune har en ansvarsdel på 11,0 %.
- **Sekretariatsfunksjon for kontrollutvalget** – Tjenesten har vært organisert gjennom Hedmark Revisjon IKS hvor Løten kommune er selskapets kontorkommune. Dette samarbeidet er nå endret og heter nå Revisjon Øst. Elverum kommune har en ansvarsdel på 8,35 %.

Ut over dette drives kommuneskogen som kommunalt foretak gjennom KF Elverum kommuneskoger. Kommuneskogen fører eget separat regnskap for sin virksomhet.

Noter

1 Endring i arbeidskapital

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10 a)

BALANSEN	Beløp i 1000 kroner	31.12.2021	01.01.2021	Endring
Omløpsmidler		533 682	481 947	51 735
Kortsiktig gjeld		294 375	273 662	20 713
Arbeidskapital		239 307	208 285	31 022

DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)	2021
Netto driftsresultat	60 570
Netto utgifter/inntekter i investering	-10 886
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)	-40 435
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	31 022
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering	0

2 Kapitalkonto

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10 b)

Spesifikasjon av transaksjoner mot kapitalkonto:

Kapitalkonto		Beløp i 1000 kroner	
01.01.2021 Balanse		01.01.2021 Balanse	1 369 650
(underskudd i kapital)		(kapital)	
Debetposter i året:		Kreditposter i året:	
Salg av fast eiendom og anlegg	-26 665	Aktivering av fast eiendom og anlegg	87 327
Nedskrivninger fast eiendom	106	Oppskrivning av fast eiendom	
Avskrivning av fast eiendom og anlegg	-90 828		
Avskrivning finansiell leasing	-1 657	Tilgang finansiell leasing	
Salg av utstyr, maskiner og	-1 181	Aktivering av utstyr, maskiner og	26 071
Nedskrivning av utstyr, maskiner og		Oppskrivning av utstyr, maskiner og	
Avskrivninger av utstyr, maskiner og	-28 775	Kjøp av aksjer og andeler	21 472
Salg av aksjer og andeler		Oppskrivning av aksjer og andeler	
Nedskrivning av aksjer og andeler		Utlån formidlings/startlån	78 917
Avdrag på formidlings/startlån	-50 620	Utlån sosiallån	75
Avdrag på sosiallån	-58	Utlån egne midler	
Avdrag på utlånte egne midler	-2 507	Oppskrivning utlån	
Avskrivning sosial utlån	-6	Avdrag på eksterne lån	116 822
Avskrevet andre utlån		Urealisert kursgevinst utenlandslån	
Bruk av midler fra eksterne lån	-125 435	UB Pensjonsmidler (netto)	13 723
UB Pensjonsforpliktelse (netto)	33 497	Estimatavvik pensjonsmidler	
Aga pensjonsforpliktelse	6 658	Aga netto pensjonsmidler/-forpliktelse	
Estimatavvik pensjonsforpliktelse		Prinsippendring kapitalkonto	6 679
Urealisert kurstap utenlandslån			
31.12.2021 Balanse	1 433 265	31.12.2021 Balanse	
Kapitalkonto		(underskudd i kapital)	
(underskudd i kapital)		(kapital)	

3 Vesentlige endringer i regnskapsprinsipper

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10 c)

Det er foretatt noen endring av regnskapsprinsipper eller regnskapsestimater i regnskapet for 2021.

Ved revisjon av regnskapet for 2020 ble det avdekket avvik på kommunens kapitalkonto. Årsaken til avviket ligger i regnskapstransaksjoner før 2007. I 2016 ble gjort forsøk på å korrigere noe av de feilførte transaksjonene ved å føre disse mot kapitalkonto (se note 13 i regnskap 2016).

Vurderinger om det er endring i regnskapsprinsipper eller korrigeringer av tidligere års feil skal gjøres i henhold til god kommunal regnskapspraksis og KRS nr 5 - Endring av regnskapsprinsipper, estimater og korrigering av tidligere års feil. Med endring av regnskapsprinsipper siktes det til en systematisk endring i hvordan inntekter eller utgifter periodiseres, eller hvordan eiendeler eller gjeld måles. Korrigering av tidligere års feil innebærer at det i ettertid oppdages feil i regnskapet fra tidligere regnskapsperioder. Slike feil må det korrigeres for og det vil ha resultatvirkning.

Etter en vurdering av årsaken (eller mangel av kjent årsak) er det ikke mulig å vite om avviket skal håndteres som prinsippendringer eller korrigering av tidligere års feil. Avvikene går langt tilbake i tid og det er usikkert om det er korrekt at avviket skal belaste driftsregnskapet uten å vite med sikkerhet at det er korrekt. Etter en samlet vurdering er avvikene på kapitalkontoen ført mot balansekontoen for prinsippendringer og uten resultatvirkning.

Tabellen nedenfor viser tidligere endringer av regnskapsprinsipper som er bokført i balansen.

Prinsippendringer - fra tidligere regnskap		Beløp i 1000 kroner	2021	2020
1	Prinsippendring ressurskrevende brukere 2008		-17 835	-17 835
2	Prinsippendring feriepenge 1992/1994		17 170	17 170
3	Prinsippendring materialbeholdning 2001		128	128
4	Prinsippendring påløpte renter 2001		195	195
5	Prinsippendring MVA-kompensasjon 2001		-3 811	-3 811
6	Prinsippendring 13. lønnskjøring skifte av lønssystem 2009		4 256	4 256
6	Prinsippendring avvik kapitalkontoen 2016		3 899	
6	Prinsippendring avvik kapitalkontoen før 2007		2 780	
	Sum		6 783	104

4 Varige driftsmidler

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11 a)

Anleggsmiddelgruppe	Avskrivning	Eiendeler
Gruppe A	5 år	EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende.
Gruppe B	10 år	Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy og transportmidler og lignende.
Gruppe C	20 år	Brannbiler, parkeringsplasser, trafikklys, tekniske anlegg (VAR), renseanlegg, pumpestasjoner, forbrenningsanlegg og lignende.
Gruppe D	40 år	Boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier og ledningsnett og lignende.
Gruppe E	50 år	Forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem og andre institusjoner, kulturbygg, brannstasjoner og lignende.
Gruppe F	-	Tomter avskrives ikke.

Anlegg	Gruppe A	Gruppe B	Gruppe C	Gruppe D	Gruppe E	Gruppe F	Finansiell leasing	Sum
Bokført verdi 1.1	25 777	88 274	67 763	2 053 500	916 872	83 039	47 650	3 282 873
Tilgang	10 879	13 047	2 145	66 526	18 339	2 462		113 397
Avgang		1 181		5 096	26	6 352	15 191	27 846
Avskrivninger	7 215	13 928	7 632	68 613	22 214		1 657	121 260
Nedskrivninger				-106				-106
Bokført verdi 31.12	29 440	86 211	62 275	2 046 423	912 970	79 149	30 802	3 247 164

Ved overgang til anleggsregister integrert i anleggsmodulen til økonomisystemet, har ikke opprinnelig anskaffelseskost og akkumulerte avskrivninger latt seg konvertere. Den anskaffelseskost som vises er derfor nettoverdi av opprinnelig anskaffelseskost og akkumulerte avskrivninger pr 01.01.2010.

Salg av varige driftsmidler

I løpet av 2021 er det solgt varige driftsmidler for 32 millioner kroner. Det består av mange små og store eiendomsobjekter, som kinoutstyr, biler og tyngre anleggsmaskiner, tomt og eiendommer. Tomt Ydalir Barnehage er overført som ting innskudd i Ydalir Boligutviklingen AS. Tomteverdien på 7,35 millioner kroner er ført som salg av tomt, og kjøp av aksjer. Det er solgt eiendommer for 23,1 millioner kroner. Følgende eiendommer er solgt i 2021; Generalgården, Prestebolig i Hernes, boliger i Mastmoen borettslag, Tømmervegen. 34, Margrethe Munthes veg og Elvarheimsgata 6.

Avskrivning/nedskrivning i løpet av regnskapsåret

Det er gjennomført ordinære avskrivninger for året med til sammen 121,3 millioner kroner. Avskrivningene er bokført i kommunens driftsregnskap.

5 Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11 b)

Selskapets navn	Eierandel	Antall aksjer og andeler	Beløp i 1000 kroner
KLP - Kommunenes Landspensjonskasse	Minoritet		32 578 011
EKP - Elverum kommunale pensjonskasse			34 119 054
SØIR - Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap	60 %		5 670 000
Midt-Hedmark Brann- og redningsvesen IKS	37,4 %		2 570 000
Revisjon Øst IKS, innskutt kapital			180 000
Biblioteksentralen A/L	Minoritet	14	14
Ydalir Boligutvikling AS	1	1000	7 350 000
OBOS, andel		8	8
OBOS, andel		2	1 565
Silkosfeltet Borettslag (lærerleilighet)	Minoritet	1	3 500
Elverum Energiverk AS	100 %	15 000	86 662 109
Agena AS	100 %	2	100 000
AVR Institute Norway A/S	34 %	340	5 610 000
Filmparken AS	Minoritet	4 459	4 900
Flerbruksanlegget AS	100 %	1 500	1 500 000
Terningen Arena Idrett og Kultur AS	100%	1 000	27 041 000
Nordavind DS SITES AS	Minoritet	150 000	150 000
Abakus AS		1	2 500
Elverum Vekst AS *	100 %		9 547 700
Anno museum	5 %	33	10 000 000
Kontrollutvalgssekretariatet Øst IKS	8,35%		
Sum aksjer og andeler			223 090 361

* Elverum Vekst AS er morselskapet til Elverum Tomteselskap AS, Elverum kommunale Industribygg AS og EKI Utvikling AS.

6 Utlån (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11 c)

Kommuner kan i henhold til kommuneloven med tilhørende forskrift gi utlån til andre, men dette må ikke komme i konflikt med blant annet regelverket for ulovlig offentlig støtte. Nedenfor er en oversikt over de garantier og utlån kommunen har gitt til forskjellige formål og selskaper.

Utlån til	Beløp i 1000 kroner	Vedtatt	Opprinnelig beløp	Restbeløp pr 31.12	Finansiering	Tilbakebetalt
Elverum Tomteselskap AS, ansvarlig lån		KS 113/12	6 000	6 000	Egenkapital	2023
TAIK AS, ansvarlig lån nedbetales årlig		KS 058/13	27 000	18 300	Lån	2038
TAIK AS, ansvarlig lån løper til forfall		KS 124/15	32 500	32 500	Egenkapital	2045
EKI UTVIKLING AS, ansv lån avdr fritt 10 år		KS 076/14	5 000	5 000	Egenkapital	2024
Elverum Tomteselskap AS, ansvarlig lån		KS 043/16	5 500	5 500	Egenkapital	2026
Elverum Tomteselskap AS, ansvarlig lån		KS 043/16	5 000	2 250	Egenkapital	2026
HernesHallen AS		KS 057/02	3 700	363	lån	2024
Elverum Fotball - forskudd spillemidler		KS 007/13	3 100	722	Egenkapital	2023
Søndre Elverum Idrettshall AS		KS 115/18	19 500	18 525	lån	2059
Sum			107 300	89 160		

I tillegg til lånene i tabellen over har kommunen utlån til innbyggere i form av startlån på kr 561,8 millioner kroner og 1,1 million kroner i sosiallån. Til sammen har kommune utlån på 652 millioner kroner.

7 Markedsbaserte finansielle eiendeler og forpliktelser

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11 d)

Elverum kommune har ingen finansielle omløpsmidler.

8 Sikring av finansielle eiendeler og forpliktelser

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11 e)

Langsiktig gjeld med fast rente:

Lån	Beløp i 1000 kroner	Beløp	Løper fra	Løper til	Betaler	Bank
KBN-20180583		145 419	11.12.2018	10.12.2028	2,6 %	Kommunalbanken
KBN-20190434		18 525	24.09.2019	24.09.2029	2,3 %	Kommunalbanken
KBN-20190515		130 336	08.11.2019	08.11.2029	2,4 %	Kommunalbanken
Sum lån med fast rente		294 280				

Sikring av gjeld med flytende rente:

Swap mot underliggende lån	Beløp	Løper fra	Løper til	Betaler	Mottar	Formål med sikringen	Swap-motpart
Swap mot KB_20120078	41 600	05.12.2012	05.12.2022	3,6 %	3M	Kontantstrømsikring	Nordea
Swap mot KB_20120308	49 600	26.06.2012	28.06.2027	3,3 %	3M	Kontantstrømsikring	Nordea
Swap mot KB_20120061	36 163	15.08.2012	17.11.2025	4,1 %	3M	Kontantstrømsikring	Nordea
Swap mot KLP 8317.59.119	36 000	05.09.2012	05.12.2025	4,2 %	3M	Kontantstrømsikring	Nordea
Swap mot Certifikatlån 5	100 000	27.03.2014	29.01.2025	3,0 %	3M	Kontantstrømsikring	Nordea
Swap mot KB_20100305	35 902	18.04.2017	18.04.2023	3,3 %	3M	Kontantstrømsikring	Nordea
Swap mot KB_20120137	35 000	17.06.2019	18.03.2024	3,6 %	3M	Kontantstrømsikring	Nordea
Swap mot lån overtatt fra EKI	14 922	30.06.2015	30.12.2022	2,8 %	3M	Kontantstrømsikring	DNB
Sum swapavtaler	349 187						

Rentesikring gjøres gjennom tradisjonelle fastrentelån og bruk av rentebytteavtaler (Swap). Bakgrunnen for dette ligger i kommunens finansreglement og benyttes til styring og optimalisering av kommunens renterisiko innenfor generelle rammer som gjelder for renterisiko. Rammene tilsier minimum ¼ sikring med fastrente, og minimum ¼ med flytende rente. Rentebetingelser ved rentesikring følger markedssvingningene.

9 Lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12 a)

Fordeling av langsiktig gjeld:	Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Gjeldsbrevlån/banklån		1 420 207	1 487 184

Fordeling av langsiktig gjeld:	Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Sertifikatlån*		770 293	777 393
Husbanklån		593 400	534 299
Finansiell leasing		30 802	47 650
Sum bokført langsiktig gjeld		2 814 702	2 846 526
Herav selvfinansierende gjeld:			
Startlån/Husbank		561 780	533 486
Selvkostområder		343 916	330 513
Lån til aksjeselskaper		37 188	38 994
Sum selvfinansierende gjeld		942 883	902 993
Fordeling av fast/flytende gjeld eks husbanklån:		Regnskap 2021	Regnskap 2020
Fast rente		32 %	33 %
Flytende rente		68 %	67 %
Gjennomsnittlig gjenstående løpetid		25 år	27 år
Gjennomsnittlig rente		1,43 %	2,19 %
Gjeld fordelt på låneprodukt eks husbanklån og finansiell leasing:		Regnskap 2021	Regnskap 2020
3 mnd Nibor		45 %	45 %
Fastrente		14 %	14 %
P.t. rente		6 %	7 %
Sertifikatlån		35 %	34 %

*Sertifikatlån er gjeldsbrev med forfallstid på 3 – 12 mnd. Det betyr at alle disse lånene vil refinansieres i løpet av neste regnskapsår.

10 Avdrag på lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12 b)

Driftsregnskap	Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Avskrivning 2021		121 260	116 227
Bokført verdi anleggsmidler 31.12.2020 (år x-1)*		3 199 834	3 179 378
Langsiktig gjeld 31.12.2020 (år x-1)**		2 312 227	2 228 274
Avdrag på lån i driftsregnskapet 2021		88 856	81 714
Minimumsavdrag i henhold til kommunelov³		86 042	81 458
Avdrag utover minimumskravet		2 814	256
Avdrag på lån i investeringsregnskapet (formidlingslån)		27 966	80 753
* Eksklusive tomter som ikke avskrives			
** Lånegjeld eksklusive formidlingslån fra Husbanken			
Investeringsregnskap (formidlingslån) (tall i hele tusen)			
Utlån - til kjøp- og utbedring av bolig		78 917	85 910
Mottatte avdrag på utlån		52 687	66 080
- herav ekstraordinære innbetalinger		24 721	42 475
Betalte avdrag på formidlingslån		27 966	23 605
Avsatt ekstraordinære avdrag		24 721	42 475
Fond (bruk av tidligere innbetalte ekstraordinære avdrag)		0	22 068
Fond med ekstraordinære innbetalinger		67 196	42 475

³ Minimumsavdrag beregnes på nytt i konsolidert regnskap. Se egen note til konsolidert regnskap.

11 Pensjon

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12 c)

Årets samlede netto pensjonskostnad		Beløp i 1000 kroner	2021
Årets pensjonsopptjening, nåverdi			90 156
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse			56 908
Forventet avkastning på pensjonsmidlene			-68 078
Administrasjonskostnader			2 208
Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)			81 194
Årets pensjonspremie til betaling			131 734
Årets premieavvik			-50 540
Balanse 31.12.21 (F § 3-5)			
	Pensjonsposter	Arbeidsgiveravgift	
Brutto påløpt forpliktelse		1 981 616	
Pensjonsmidler		2 061 193	
Netto pensjonsforpliktelse		-79 577	-11 220
Årets premieavvik		-50 540	-7 126
Premieavvik tidligere år		-24 709	-3 484
Akkumulert premieavvik		-75 249	-10 610
Estimataavvik	Pensjonsmidler	Pensjons-forpliktelse	Netto
Estimert 01.01.21	2 047 470	-2 015 112	32 358
Ny beregning 01.01.21	1 923 039	-1 894 002	29 037
Årets estimataavvik (01.01.21)	124 431	-121 110	3 321
Beregningsforutsetninger 2021			
Se beregningsforutsetninger for de enkelte selskapene på de neste sidene.			

11a Elverum kommunale pensjonskasse (EKP)

Årets netto pensjonskostnad		Beløp i 1000 kroner	2021
Årets pensjonsopptjening, nåverdi			44 587
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse			25 144
Forventet avkastning på pensjonsmidlene			-32 682
Administrasjonskostnader			0
Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)			37 049
Årets pensjonspremie til betaling			42 088
Årets premieavvik			-5 039
Balanse 31.12.21 (F § 3-5)			
	Pensjonsposter	Arbeidsgiveravgift	
Brutto påløpt forpliktelse		894 568	
Pensjonsmidler		974 193	
Netto pensjonsforpliktelse		-79 625	-11 227
Årets premieavvik		-5 039	-710
Beregningsforutsetninger			
			2021
Forventet avkastning på pensjonsmidler (F § 3-6)			3,50 %
Diskonteringsrente (F § 3-6)			3,00 %
Forventet årlig lønnsvekst og G vekst (F § 3-6)			1,98 %
Forventet årlig pensjonsregulering (F § 3-6)			1,22 %
Forutsetninger om fratreden beregnes etter en modell som gir en forventning om at 5 % av de aktive medlemmene i EKP fratrer hvert år.			
Forenklet modell for AFP uttak på 50 % uavhengig av alder.			

Årets netto pensjonskostnad			Beløp i 1000 kroner	2021
Estimatavvik	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelser	Netto forpliktelse	
Estimert 01.01.21	905 088	-868 924	36 164	
Ny beregning 01.01.21	926 010	-851 424	74 586	
Årets estimatavvik (01.01.21)	-20 922	-17 500	-38 422	

11b Kommunenes Landspensjonskasse (KLP)

Årets netto pensjonskostnad			Beløp i 1000 kroner	2021
Årets pensjonsopptjening, nåverdi				32 651
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse				27 461
Forventet avkastning på pensjonsmidlene				-32 668
Administrasjonskostnader				1 733
Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)				29 177
Årets pensjonspremie til betaling				72 469
Årets premieavvik				-43 292
Balanse 31.12.21 (F § 3-5)				
			Pensjonsposter	Arbeidsgiveravgift
Brutto påløpt forpliktelse			926 394	
Pensjonsmidler			984 989	
Netto pensjonsforpliktelse			-58 595	-8 262
Årets premieavvik			-43 292	-6 104
Beregningsforutsetninger				
Forventet avkastning på pensjonsmidler (F § 3-6)				3,50 %
Diskonteringsrente (F § 3-6)				3,00 %
Forventet årlig G og lønnsvekst (F § 3-6)				1,98 %
Forventet årlig pensjonsregulering (F § 3-6) Uttak av AFP				1,22 %
Forutsetninger for turnover:				
	Sykepleiere:	Fellesordningen:	Uttak av AFP fra 65 år	
under 20 år	25 %	25 %	Sykepleiere *36,00 %	
20-25 år	15 %	25 %	Sykepleiere**42,50 %	
24-29 år		15 %	Fellesordn. *36,00 %	
26-30 år	10 %		Fellesordn. **42,50 %	
30-39 år		7,5 %	*65 års aldersgrense	
31-40 år	6 %		** 70 års aldersgrense	
40-50år	4 %	5 %		
50-55 år	3 %	3 %		
over 55	0 %	0 %		
Estimatavvik				
	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelse	Netto forpliktelse	
Estimert 01.01.21	952 123	-925 262	26 861	
Ny beregning 01.01.21	914 449	-899 145	15 304	
Årets estimatavvik (01.01.21)	37 674	-26 117	11 557	

11c Statens pensjonskasse (SPK)

Årets netto pensjonskostnad		Beløp i 1000 kroner	2021
Årets pensjonsopptjening, nåverdi			12 918
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse			4 303
Forventet avkastning på pensjonsmidlene			-2 728
Administrasjonskostnader			475
Netto pensjonskostnad (inkl. adm.)			14 968
Årets pensjonspremie til betaling			17 177
Årets premieavvik			-2 209
Balanse 31.12.21 (F § 3-5)			
	Pensjonsposter		Arbeidsgiveravgift
Brutto påløpt forpliktelse		160 654	
Pensjonsmidler		102 011	
Netto pensjonsforpliktelse		58 643	8 269
Årets premieavvik		-2 209	-311
Beregningsforutsetninger			
			2021
Forventet avkastning på pensjonsmidler (F § 3-6)			3,00 %
Diskonteringsrente (F § 3-6)			3,00 %
Forventet årlig lønnsvekst (F § 3-6)			1,98 %
Forventet årlig G- og pensjonsregulering (F § 3-6)			1,98 %
Frivillig avgang: 4,5 % for 18-39 år, 2 % for 40-54 år, 1 % for 55 år og over			
Framtidig uttak av AFP (ved fylte 62 år)			50 %
Estimatavvik			
	Pensjonsmidler	Pensjonsforpliktelse	Netto forpliktelse
Estimert 01.01.21	190 259	-220 926	-30 667
Ny beregning 01.01.21	82 580	-143 433	-60 853
Årets estimatavvik (01.01.21)	107 679	-77 493	30 186

11d Opplysninger om pensjon

Amortisering av premieavvik	Beløp i 1000 kr	Amortiseringstid
Amortiseringstid premieavvik 2002-2010		15 år
Amortiseringstid premieavvik 2011-2013		10 år
Amortiseringstid premieavvik 2014 og senere		7 år
Amortisering av premieavvik 2021, sum		14 529

Gjenstående premieavvik som skal utgiftsføres senere år	Beløp i 1000 kr
Gjenstående premieavvik	85 859
Omløpsmidler	533 682
Premieavvik i % av omløpsmidler	16,1 %

Premiefond	Beløp i 1000 kr	KLP	EKP
Innestående på premiefond 01.01		-8 674	-73 163
Tilført premiefondet i løpet av året *		-40 620	-12 038
Bruk av premiefondet i løpet av året i kommunens regnskap		0	0
Innestående på premiefond 31.12.2021		-49 294	-85 201

* inkl planendring alderspensjon for EKP på 11,9 mill kr

12 Garantier gitt av kommunen

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12 d)

Kommuner kan i henhold til kommuneloven med tilhørende forskrift gi garantier til andre, men dette må ikke komme i konflikt med blant annet regelverket for ulovlig offentlig støtte. Nedenfor er en oversikt over de garantier kommunen har gitt til forskjellige formål.

Garanti til	Beløp i 1000 kroner	KS-vedtak	Opprinnelig garantibeløp	Restbeløp pr 31.12	Type garanti	Utløper
Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjon IKS			18 900	6 047	Selvskyldner	Selskapsavtale for SØIR
Elverum Tomteselskap AS - Ydalir		100/18	110 000	110 000	Selvskyldner	09.11.2028
Elverum Kom. Industribygg - Hernes institutt		077/14	50 000	37 500	Selvskyldner	16.12.2027
Elverum Kom. Industribygg - Beredskapssenter		007/00	47 688	30 342	Selvskyldner	30.06.2041
Statens Vegvesen (Ydalir-utbygging)		030/17	32 108	32 108	Selvskyldner	2024
Søndre Elverum Idrettshall AS - mva		115/18	2 500	2 500	Simpel kausjon	2024
Søndre Elverum Idrettshall AS - spillemidler		115/18	20 000	20 000	Simpel kausjon	2024
Sum			281 196	238 497		

13 Vesentlige fond

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Bunde fond - formål	Beløp i 1000 kroner	Bokført verdi 01.01.	Netto avsetning til eller bruk av fond	Bokført verdi 31.12.
Bundne driftsfond				
Gavefond		-746	-89	-835
Næringsfond		-2 200	-1 326	-3 526
Øremerket statstilskudd		-25 652	49	-25 603
Selvkostfond		-5 019	-404	-5 423
Øvrige bundne driftsfond		-9 114	-12 795	-21 909
Sum		-42 731	-14 566	-57 297
Bundne investeringsfond				
Ekstraordinære avdrag - formidlingslån		-42 475	-24 721	-67 196
Vedlikeholds- og rehabiliteringstilskudd Covid-19		-5 542	3 728	-1 814
Øvrige bundne investeringsfond		-5 872	0	-5 872
Sum		-53 889	-20 993	-74 882

Ubundne fond - formål	Beløp i 1000 kroner	Bokført verdi 01.01.	Netto avsetning til eller bruk av fond	Bokført verdi 31.12.
Disposisjonsfond				
Detaljreguleringsplan for Skansen - KS 136/20		-334	334	0
Bredbåndsfond for bygdene i Elverum - KS 029/17		-5 019	-281	-5 300
Fond kompetansemidler - KS 131/17		-2 000	0	-2 000
Øvrige disposisjonsfond		-26 067	-37 073	-63 140
Sum		-33 420	-37 020	-70 440
Ubundne investeringsfond				
Ubundet investeringsfond		-8 567	1 169	-7 398
Øvrige ubundne investeringsfond		-10 135	8 830	-1 305
Sum		-18 702	9 999	-8 703

14 Gebyrfinansierte selvkosttjenester

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13 b)

Elverum kommune har utarbeidet etterkalkyle for gebyrfinansierte selvkosttjenester i henhold til "Forskrift om beregning av selvkost". Kommunen benytter selvkostberegningsmodellen Momentum Selvkost Kommune.

Hva er selvkost:

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å frembringe tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. For å kontrollere at dette ikke skjer må kommunen, etter hvert regnskapsår, utarbeide en selvkostkalkyle som viser selvkostregnskapet for det enkelte gebyrområdet. Elementene i en selvkostkalkyle avviker fra kommunens ordinære driftsregnskap på enkelte områder og de to regnskapene vil, som oppstillingen under viser, ikke være direkte sammenlignbare.

Elementene i en selvkostkalkyle:

Samlet selvkost:

+ Direkte driftsutgifter
- Andre inntekter enn gebyrinntekter
+ Indirekte driftsutgifter (adm. utgifter)

og
driftsregnskapet.

+ Kalkulatorisk rentekostnad
+ Kalkulatorisk avskrivningskostnad
= Gebyrgrunnlag
- Gebyrinntekter
= Selvkostresultat*

Driftsregnskapet:

+ Direkte driftsutgifter
- Andre inntekter enn gebyrinntekter

Postene finnes bare i selvkostkalkylen og utgjør bl.a.

selvkostområdenes bidrag til kommunekassens rente-
avdragsutgifter. Postene skal ikke føres i

= Resultat før gebyrinntekter
- Gebyrinntekter
= Driftsresultat (alltid større enn selvkostresultat)

*Selvkostresultatet føres mot selvkostfond og/eller memoriakonti i balanseregnskapet.

I selvkostkalkylen inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter).

Kalkulatoriske kapitalkostnader:

Ved beregning av kalkulatoriske kapitalkostnader (avskrivninger og renter) skal fremmedfinansiering trekkes ut av beregningsgrunnlaget. Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikke i kommunens driftsregnskap, men representerer en alternativ avkastning som kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente.

Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig swap-rente + 1/2 %-poeng. I 2021 var denne lik 1,956 %.

Indirekte driftsutgifter og håndtering av over- og underskudd:

Selvkostforskriften fastsetter regler for henføring av relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i gebyrgrunnlaget. Videre er det bestemt at eventuelle overskudd skal avsettes til bundne selvkostfond. Et overskudd fra et enkelt år skal tilbakeføres til brukerne i form av lavere gebyrer i løpet av en femårsperiode. En generasjon brukere skal ikke subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadene ved tjenestene som ytes i dag skal dekkes av de brukerne som drar nytte av tjenesten. Dette innebærer at dersom kommunen har overskudd som er eldre enn fire år, må dette i sin helhet gå til reduksjon av gebyrene det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2021 i sin helhet være disponert innen 2026.

Krav om utarbeidelse av kalkyler:

I tillegg til å utarbeide en etterkalkyle for hver betalingstjeneste må kommunen utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Forkalkylerne gir grunnlaget for kommunens gebyrsatser.

Ved budsjettering er det en rekke usikre faktorer, herunder fremtidig kalkylerente, utvikling av antall brukere og generell etterspørsel. I tillegg til å overholde generasjonsprinsippet bør kommunen ha målsetning om minst mulig svingninger i de kommunale gebyrene.

Resultatet for 2021 var ikke kjent ved budsjettarbeidet i fjor høst. Dette fører til avvik mellom prognoser i budsjettet for 2022 og etterkalkyle for 2021.

Selvkost - vann (F340/345)	Regnskap 2021
Brukerbetaling/salgsinntekter/renteinntekter	-20 446
Direkte kostnader	10 511
Indirekte kostnader	767
Netto kapitalkostnader	10 583
Overskudd/underskudd (-/+)	1 415
Finansierungsgrad	93 %
Bruk/avsetning til fond	-1 415
Renter	-64
Selvkostfond (+) / Fremførbart underskudd (-) 31.12	-4 049

Selvkost - avløp (F350 og 353)	Regnskap 2021
Brukerbetaling/salgsinntekter/renteinntekter	-28 857
Direkte kostnader	18 665
Indirekte kostnader	757
Netto kapitalkostnader	11 311
Overskudd/underskudd (-/+)	1 876
Finansierungsgrad	94 %
Bruk/avsetning til fond	-1 876
Renter	43
Selvkostfond (+) / Fremførbart underskudd (-) 31.12	1 326

Selvkost - Private reguleringsplaner (F301)	Regnskap 2021
Brukerbetaling/salgsinntekter/renteinntekter	-954
Direkte kostnader	827
Indirekte kostnader	87
Netto kapitalkostnader	0
Overskudd/underskudd (-/+)	-40
Finansierungsgrad	105%
Bruk/avsetning til fond	40
Renter	3
Selvkostfond (+) / Fremførbart underskudd (-) 31.12	226

Selvkost - Kart og oppmåling (F303)	Regnskap 2021
Brukerbetaling/salgsinntekter/renteinntekter	-3 060
Direkte kostnader	2 187
Indirekte kostnader	279
Netto kapitalkostnader	16
Overskudd/underskudd (-/+)	-578
Finansierungsgrad	126 %
Bruk/avsetning til fond	578
Renter	17
Selvkostfond (+) / Fremførbart underskudd (-) 31.12	1 218

Selvkost - Eierseksjonering (F303)	Regnskap 2021
Brukerbetaling/salgsinntekter/renteinntekter	-41
Direkte kostnader	34
Indirekte kostnader	3
Netto kapitalkostnader	0
Overskudd/underskudd (-/+)	-4
Finansierungsgrad	112 %
Bruk/avsetning til fond	4
Renter	0
Selvkostfond (+) / Fremførbart underskudd (-) 31.12	13

Selvkost - Tilsyn av spredt avløp (F329)	Regnskap 2021
Brukerbetaling/salgsinntekter/renteinntekter	-654
Direkte kostnader	293
Indirekte kostnader	88
Netto kapitalkostnader	
Overskudd/underskudd (-/+)	-273
Finansieringsgrad	172 %
Bruk/avsetning til fond	273
Renter	2
Selvkostfond (+) / Fremførbart underskudd (-) 31.12	244

Selvkost - Byggesak (F302)	Regnskap 2021
Brukerbetaling/salgsinntekter/renteinntekter	-7 317
Direkte kostnader	4 749
Indirekte kostnader	1 222
Netto kapitalkostnader	31
Overskudd/underskudd (-/+)	-1 315
Finansieringsgrad	123 %
Bruk/avsetning til fond	1 315
Renter	33
Selvkostfond (+) / Fremførbart underskudd (-) 31.12	2 393

Selvkost - Skolefritidsordning (F215)	Regnskap 2021
Brukerbetaling/salgsinntekter/renteinntekter	-13 052
Direkte kostnader	22 814
Indirekte kostnader	
Netto kapitalkostnader	
Overskudd/underskudd (-/+)	9 762
Finansieringsgrad	57,0 %
Bruk/avsetning til fond	
Renter	
Selvkostfond (+) / Fremførbart underskudd (-) 31.12	0

NB: Selvkost på SFO er kun et oppsett for å vise at kommunen ikke går med overskudd på området.

Finansieringsgrad viser forholdet mellom kostnader og gebyrinntekter. Selvkostgrad for alle områdene – utenom SFO – viser en selvkostgrad på 100%, ifølge Momentum selvkost kommune.

15 Salg av aksjer (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13 c)

Det er ikke foretatt noen salg av finansielle anleggsmidler i 2021.

16 Ytelser til ledende personer

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13 d)

Ledende personer	Beløp i 1000 kroner	Brutto lønn
Kommunedirektør		1 240
Godtgjørelse til ordfører		901
Sum ytelser		2 141

Kommunedirektøren og ordførere er innmeldt i kommunens ordinære pensjonsordning. Arbeidsgivers andel av pensjon og arbeidsgiveravgift er ikke medtatt i beløpene over.

17 Godtgjørelse til revisjon

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13 e)

Godtgjørelser	Beløp i 1000 kroner	Beløp
Regnskapsrevisjon		995
Revisjonsuttalelser		200
Etterlevelseskontroll		18
Forvaltningsrevisjon		709
Eierskapskontroll		152
Bistand og møter mm		116
Sum		2 190

18 Andre noter

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-15

I note 18 er det noteopplysninger om andre forhold som ikke framgår av årsregnskapet for øvrig og er vesentlige for vurderingen av den økonomiske utviklingen og stillingen. Det er også noteopplysninger om andre forhold når det følger av annen lov eller forskrift.

18a Andre vesentlige forpliktelser

Elverum kommune har andre vesentlige forpliktelser gjennom langsiktige leieavtaler. Langsiktige leieavtaler forplikter kommunen frem til avtalen går ut, eller den blir reforhandlet.

Leieavtaler	Motpart	Utløper
Amundsengården - kontorlokaler	Elverum kommunale pensjonskasse	Løpende
Terningen Barnehage	Flerbruksanlegget AS	01.07.2040
Terningen flerbruksanlegg	Terningen Arena Idrett og Kultur AS	31.12.2025
Beredskapssenter til MHBR	Elverum kommunale industribygg AS	01.06.2032
Sentralkjøkken	Terningen Arena Næring og Underv. AS	01.11.2040
Festeavtale Prestegårdsjordet	Opplysningsvesenets fond	Uoppsigelig
Hernes skole – gymsal	HernesHallen AS	2024
Lillemoen skole – gymsal	Søndre Elverum Idrettshall AS	2040
Gamle hjelpemiddelsentralen	YC Eiendom AS	1.1.2023

18b Vertskommunesamarbeid

Interkommunalt samarbeid PPT

	Beløp i 1000 kroner	
	PPT-samarbeid	
	Utgifter	Inntekter
Overføring fra Elverum kommune (kontorkommunen)		5 368
Overføring fra Stor-Elvdal kommune		436
Overføring fra Våler kommune		452
Overføring fra Åmot kommune		1 424
Overføring fra Innlandet fylkeskommune		1 920
Resultat av overføringer		9 600
Egne inntekter etter formålet		510
Totale driftsutgifter etter formålet	10 110	

Det interkommunale samarbeidet vedrørende PPT-tjenesten bygger på en avtale mellom Elverum kommune som vertskommune og kommunene Stor-Elvdal, Våler og Åmot, samt Innlandet fylkeskommune. Våler meldte seg ut av samarbeidet i 2021.

Interkommunalt samarbeid legevakt

	Beløp i 1000 kroner	
	Legevaktsamarbeid	
	Utgifter	Inntekter
Overføring fra Elverum kommune (kontorkommunen)		10 832
Overføring fra Våler kommune		2 949
Overføring fra Åsnes kommune		4 570
Overføring fra Åmot kommune		2 3 284
Resultat av overføringer		21 635
Egne inntekter etter formålet		3 455
Totale driftsutgifter etter formålet	25 090	

Det interkommunale samarbeidet vedrørende Legevakten bygger på en avtale inngått mellom Elverum kommune som vertskommune og Åsnes, Våler og Åmot kommune som samarbeidskommuner.

Sentralkjøkken – Terningen Arena

	Beløp i 1000 kroner	
	Sentralkjøkken – Terningen Arena	
	Utgifter	Inntekter
Overføring fra Elverum kommune (kontorkommunen)		8 289
Overføring fra Åmot kommune		2 287
Resultat av overføringer		10 756
Egne inntekter etter formålet		2 490
Totale driftsutgifter etter formålet	13 066	

Det interkommunale samarbeidet bygger på en avtale mellom Elverum kommune som vertskommune og Åmot kommune.

18c Koronarelaterte forhold

Koronapandemi og de økonomiske konsekvenser av smittevernstiltak, TISK (testing, isolering, smittesporing og karantene) og massevaksinasjon i 2021 har vært betydelige. For 2021 har kommunen bokført 58,4 millioner kroner merutgifter/mindreinntekter. Dette er merutgifter/mindreutgifter fordelt på følgende prosjekter.

Koronaprojekt	Beløp i 1000 kroner	Beløp*
9218 – Covid-19/Coronavirus 2020		40 430
921810 – TISK Covid-19 (testing, isolering, smittesporing og karantene)		4 009
921811 – Massevaksinasjon Covid-19		13 974
Sum		58 412

* Beløpene er ikke revidert og er ikke å anse som et komplett koronaregnskap.

I motsetning til i 2020 ble kommunene i 2021 kompensert for koronarelaterte merutgifter kun gjennom økt ramme- og skjønnstilskudd fra staten. Elverum kommune har fått utbetalt 40,6 millioner kroner for dekking av koronarelaterte smittevernstiltak, TISK (testing, isolering, smittesporing og karantene) og massevaksinasjon. For 2021 har ikke kommunen fått fullt ut kompensert merutgifter og mindreinntekter som følge av koronapandemien. Dette forholdet er kommunisert og rapportert til Statsforvalteren.

Koronarelaterte bevilgninger fra Staten	Beløp i 1000 kroner	Beløp
Statsbudsjett for 2021 - Prop. 1 S Tillegg 1 (2020-2021):		
Økt innbyggertilskudd første halvår 2021		17 308
Midler til kontrolltiltak med smittevern første halvår 2021		1 000
Utbetalte skjønnsmidler første halvår		2 500
RNB 2020 Prop. 195 (2020-2021):		
Kompensasjon merutgifter og mindreinntekter andre halvår		3 949
Vaksinering andre halvår		2 990
Utbetalte skjønnsmidler andre halvår		7 300
Innst. 233 S (2020-2021):		

Koronarelaterte bevilgninger fra Staten	Beløp i 1000 kroner	Beløp
Koronavaksinasjon		1 975
Prop. 244 S (2020-2021) - covid-19 og influensavaksinasjon:		
Kompensasjon vaksinasjon - covid-19 og influensa		2 309
Endringer i Prop. 244 S:		
Korona og influensavaksinasjon		
Tilleggskompensasjon for merutgifter og mindreinntekter		1 041
Kompensasjon merutgifter Stortingsvalg		189
Sum		40 561

Koronarelaterte forhold er ikke innarbeidet i kommunens årsbudsjett for 2021. Dette vil medføre avvik mellom budsjett og regnskap. Avvik mellom budsjett og regnskap skal kommenteres i årsberetningen. Det er utarbeidet egne avvikskolonner hvor beløpene i tabellen over er tatt ut. Dette for å få frem de reelle avvikene mellom budsjett og regnskap på ordinær drift.

I 2020 ble det rapportert til statsforvalteren beregnede koronarelaterte merutgifter/mindreinntekter på ca 58 millioner kroner for Elverum kommune. De økonomiske kompensasjoner som sentrale myndigheter ga var i form av økt rammetilskudd, redusert arbeidsgiveravgift mv., og var i samsvar med kommunens merutgifter og mindreinntekter. Det å utarbeide et fullstendig koronaregnskap var ikke mulig. Til det var det for mange faktorer som påvirket kommunens økonomi. De direkte merutgifter ble registrert, men effekter som reduserte lønns- og prisvekst, mindreinntekter og mindreutgifter kom ikke frem i regnskapet. Det som ble rapportert til statsforvalteren a beregnede koronarelaterte økonomisk effekter var på ca 58 millioner kroner for Elverum kommune i 2020. De økonomiske tiltakene som sentrale myndigheter ga i form av økt rammetilskudd, redusert arbeidsgiveravgift, opprettholdelse av rammetilskudd til tross for redusert deflator (lønn- og prisvekst) mv så ut til å være i samsvar med kommunens merutgifter og mindreinntekter i 2020.

Konsoliderte årsregnskap

I det konsoliderte årsregnskapet til Elverum kommuner inngår følgende enheter:

- Elverum kommune
- KF Elverum Kommuneskoger

Konsolidert økonomisk oversikt etter art – drift

§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art – drift			
	Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Driftsinntekter			
Rammetilskudd		-707 808	-691 155
Inntekts- og formuesskatt		-615 242	-533 066
Eiendomsskatt		-87 922	-84 658
Andre skatteinntekter		-3 470	-391
Andre overføringer og tilskudd fra staten		-43 973	-42 849
Overføringer og tilskudd fra andre		-279 408	-256 898
Brukerbetalinger		-64 933	-61 530
Salgs- og leieinntekter		-149 230	-146 639
Sum driftsinntekter		-1 951 986	-1 817 184
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter		942 320	912 717
Sosiale utgifter		247 419	233 665
Kjøp av varer og tjenester		473 411	429 816
Overføringer og tilskudd til andre		116 297	108 475
Avskrivninger		121 320	118 245
Sum driftsutgifter		1 900 767	1 802 918
Brutto driftsresultat		-51 219	-14 266
Finansinntekter/Finansutgifter			
Renteinntekter		-15 979	-17 721
Utbytter		-4 192	-8 784
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler		0	0
Renteutgifter		41 459	62 876
Avdrag på lån		88 856	83 624
Netto finansutgifter		110 144	119 995
Motpost avskrivninger		-121 320	-118 245
Netto driftsresultat		-62 395	-12 516
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:			
Overføring til investering		10 838	6 057
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond		16 723	11 574
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond		34 834	-4 555
Dekning av tidligere års merforbruk		0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat		62 395	13 076
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	560

Konsolidert bevilgningsoversikt – investering

§ 5-5. Bevilgningsoversikter – investering			
	Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Investeringsutgifter			
Investeringer i varige driftsmidler		121 683	128 323
Tilskudd til andres investeringer		3 790	2 157
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		21 473	4 483
Utlån av egne midler		0	0
Avdrag på lån		0	57 148
Sum investeringsutgifter		146 945	192 111
Investeringsinntekter			
Kompensasjon for merverdiavgift		-14 078	-13 869
Tilskudd fra andre		-38 656	-25 276
Salg av varige driftsmidler		-32 011	-5 989
Salg av finansielle anleggsmidler		0	0
Utdeling fra selskaper		0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler		0	-488
Bruk av lån		-46 518	-115 295
Sum investeringsinntekter		-131 263	-160 916
Videre utlån			
Videreutlån		78 917	85 910
Bruk av lån til videre utlån		-78 917	-85 000
Avdrag på lån til videre utlån		27 966	23 605
Mottatte avdrag på videre utlån		-52 687	-65 593
Netto utgifter videre utlån		-24 721	-41 078
Overføring fra drift og netto avsetninger			
Overføring fra drift		-10 838	-6 057
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond		20 993	24 957
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond		-10 000	-200
Dekning av tidligere års udekket beløp		8 885	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		9 040	18 700
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)		0	8 817

Konsolidert balanseregnskapet

§ 5-8. Balanseregnskapet				
	Beløp i 1000 kroner	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Varige driftsmidler				
Faste eiendommer og anlegg		2	3 100 943	3 121 309
Utstyr, maskiner og transportmidler		2	115 931	114 378
Finansielle anleggsmidler				
Aksjer og andeler (eiendeler)		3	254 646	202 371
Obligasjoner (eiendeler)				47 650
Utlån			652 041	626 240
Immaterielle eiendeler			0	0
Pensjonsmidler			2 061 194	2 047 471
Sum anleggsmidler			6 184 754	6 159 417
Omløpsmidler				
Bankinnskudd og kontanter			250 388	248 417
Finansielle omløpsmidler				
Aksjer og andeler (omløpsmidler)			0	0
Obligasjoner (omløpsmidler)			0	0
Sertifikater			0	0
Derivater (omløpsmidler)			0	0
Kortsiktige fordringer				
Kundefordringer			22 091	28 208
Andre kortsiktige fordringer			142 910	131 826
Premieavvik (kortsiktige fordringer)			123 288	80 150
Sum omløpsmidler			538 677	488 603
Sum eiendeler			6 723 432	6 648 020
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Egenkapital drift				
Disposisjonsfond		5	-72 184	-37 393
Bundne driftsfond		5	-60 896	-44 146
Merforbruk i driftsregnskapet			0	0
Egenkapital investering				
Ubundet investeringsfond			-8 703	-18 703
Bundne investeringsfond			-74 882	-53 889
Udekket beløp i investeringsregnskapet			0	8 885
Annen egenkapital				
Kapitalkonto			-1 434 424	-1 370 866
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift			6 783	104
Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering			0	0
Sum egenkapital			-1 644 305	-1 516 008
Langsiktig gjeld				
Lån				
Gjeld til kredittinstitusjoner			-2 044 410	-2 069 132
Obligasjonslån			0	0
Sertifikatlån			-770 293	-777 393

§ 5-8. Balanseregnskapet				
	Beløp i 1000 kroner	Note	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Pensjonsforpliktelse			-1 970 395	-2 010 550
Sum langsiktig gjeld			-4 785 098	-4 857 076
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld			-53 534	-51 399
Likviditetslån			0	0
Derivater (kortsiktig gjeld)			0	0
Annen kortsiktig gjeld			-203 066	-186 109
Premieavvik (kortsiktige gjeld)			-37 429	-37 429
Sum kortsiktig gjeld			-294 028	-274 937
Sum egenkapital og gjeld			-6 723 432	-6 648 020
MEMORIAKONTI				
Ubrukte lånemidler			34 767	75 202
Andre memoriakonti			-4 050	-2 586
Motkonto for memoriakontiene			-30 718	-72 616
Sum memoriakonti			0	0

Balanseregnskapet viser en oppstilling av kommunens eiendeler i form av anleggsmidler og omløpsmidler, egenkapital og gjeld fordelt på langsiktige og kortsiktige forpliktelser.

Regnskapsprinsipper – konsolidert årsregnskap

Regnskapet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven, forskrifter og god kommunal regnskapsskikk.

Noter – konsolidert årsregnskap

Det konsoliderte årsregnskapet er utarbeidet ved å slå sammen årsregnskapene til de enhetene som skal inngå i konsolideringen. Transaksjonene og mellomværendene mellom enhetene er eliminert, men bare så langt det følger av god kommunal regnskapsskikk. Årsregnskapet til kommunale foretak som er ført etter regnskapsloven, er omarbeidet før konsolideringen så langt det er nødvendig etter god kommunal regnskapsskikk.

I det konsoliderte årsregnskapet til Elverum kommuner inngår følgende enheter:

- Elverum kommune
- KF Elverum Kommuneskoger

1 Endring i arbeidskapital

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-10 a)

BALANSEN	Beløp i 1000 kroner	31.12.2021	01.01.2021	Endring
Omløpsmidler		538 677	488 603	50 074
Kortsiktig gjeld		294 028	274 937	19 091
Arbeidskapital		244 649	213 666	30 983

DRIFTS- OG INVESTERINGSREGNSKAPET (bevilgningsoversikter)	2021
Netto driftsresultat	62 395
Netto utgifter/inntekter i investering	-9 039
Endring ubrukte lånemidler (økning +/reduksjon-)	-40 435
Endring arbeidskapital i drifts- og investeringsregnskapet	30 999
Differanse i endring arbeidskapital balanse og drift og investering	-16

2 Varige driftsmidler

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, a)

Anleggsmiddelgruppe	Avskrivning	Eiendeler
Gruppe A	5 år	EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende.
Gruppe B	10 år	Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy og transportmidler og lignende.
Gruppe C	20 år	Brannbiler, parkeringsplasser, trafikklys, tekniske anlegg (VAR), renseanlegg, pumpestasjoner, forbrenningsanlegg og lignende.
Gruppe D	40 år	Boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier og ledningsnett og lignende.
Gruppe E	50 år	Forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem og andre institusjoner, kulturbygg, brannstasjoner og lignende.
Gruppe F	-	Tomter avskrives ikke.

Avskrivning/nedskrivning i løpet av regnskapsåret:

Det er gjennomført ordinære avskrivninger for året med til sammen 121,3 millioner kroner. Avskrivningene er bokført i kommunens og Elverum kommuneskogens driftsregnskap.

Tekst	Gruppe A	Gruppe B	Gruppe C	Gruppe D	Gruppe E	Gruppe F	Finansiell leasing	Sum
Bokført verdi 01.01	25 692	88 783	67 677	2 053 461	917 034	83 039	47 650	3 283 335
Tilgang	10 879	13 047	2 167	66 526	18 339	2 462	-	113 420
Avgang	-	1 181	22	5 096	26	6 352	15 191	27 868
Avskrivninger	7 215	13 969	7 638	68 623	22 214	-	1 657	121 316
Nedskrivninger				-106				-106
Reverserte nedskrivninger								
Bokført verdi 31.12	29 356	86 680	62 184	2 046 374	913 133	79 149	30 802	3 247 677

3 Aksjer og andeler (finansielle anleggsmidler)

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-11, b)

Selskapets navn	Eierandel	Antall aksjer og andeler	Beløp (i hele kroner)
KLP - Kommunenes Landspensjonskasse	Minoritet		32 578 011
EKP - Elverum kommunale pensjonskasse			34 119 054
SØIR - Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap	60 %		5 670 000
Midt-Hedmark Brann- og redningsvesen IKS	37,4 %		2 570 000
Revisjon Øst IKS, innskutt kapital			180 000
Biblioteksentralen A/L	Minoritet	14	14
Ydalir Boligutvikling AS	1	1000	7 350 000
OBOS, andel		8	8
OBOS, andel		2	1 565
Silkosfeltet Borettslag (lærerleilighet)	Minoritet	1	3 500
Elverum Energiverk AS	100 %	15 000	86 662 109
Agena AS	100 %	2	100 000
AVR Institute Norway A/S	34 %	340	5 610 000
Filmparken AS	Minoritet	4 459	4 900
Flerbruksanlegget AS	100 %	1 500	1 500 000
Terningen Arena Idrett og Kultur AS	100%	1 000	27 041 000
Nordavind DS SITES AS	Minoritet	150 000	150 000
Abakus AS		1	2 500
Elverum Vekst AS *	100 %		9 547 700
Anno museum	5 %	33	10 000 000
Kontrollutvalgssekretariatet Øst IKS	8,35%		
Glommen Mjøsen Skog AS	Minoritet	753 399	753 399
Sum aksjer og andeler			223 843 760

* Elverum Vekst AS er morselskapet til Elverum Tomteselskap AS, Elverum kommunale Industribygg AS og EKI Utvikling AS.

4 Avdrag på lån

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-12 b)

Driftsregnskap (tall i hele tusen)	Regnskap 2021	Regnskap 2020
Avskrivning 2021	121 316	116 227
Bokført verdi anleggsmidler 31.12.2020 (år x-1)*	3 199 296	3 179 378
Langsiktig gjeld 31.12.2020 (år x-1)**	2 312 227	2 228 274
Avdrag på lån i driftsregnskapet 2021	88 856	81 714
Minimumsavdrag i henhold til kommunelov	86 095	81 458
Avdrag utover minimumskravet	2 761	256
Avdrag på lån i investeringsregnskapet (formidlingslån)	27 966	80 753
* Eksklusive tomter som ikke avskrives		
** Lånegjeld eksklusive formidlingslån fra Husbanken		
Investeringsregnskap (Formidlingslån) (tall i hele tusen)		
Utlån - til kjøp- og utbedring av bolig	78 917	85 910
Mottatte avdrag på utlån	52 687	66 080
- herav ekstraordinære innbetalinger	24 721	42 475
Betalte avdrag på formidlingslån	27 966	23 605
Avsatt ekstraordinære avdrag	24 721	42 475
Fond (bruk av tidligere innbetalte ekstraordinære avdrag)	0	22 068
Fond med ekstraordinære innbetalinger	67 196	42 475

5 Fond

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13, a)

Bunde fond - formål	Beløp i 1000 kroner	Bokført verdi 01.01.	Netto avsetning til eller bruk av fond	Bokført verdi 31.12.
Bundne driftsfond				
Gavefond		-746	-89	-835
Næringsfond		-2 200	-1 326	-3 526
Øremerket statstilskudd		-25 652	49	-25 603
Selvkostfond		-5 019	-404	-5 423
Øvrige bundne driftsfond		-10 520	-14 987	-25 507
Sum		-44 137	-16 757	-60 894
Bundne investeringsfond				
Ekstraordinære avdrag - formidlingslån		-42 475	-24 721	-67 196
Vedlikeholds- og rehabiliteringstilskudd Covid-19		-5 542	3 728	-1 814
Øvrige bundne investeringsfond		-5 872	0	-5 872
Sum		-53 889	- 20 993	-74 882

Ubundne fond - formål	Beløp i 1000 kroner	Bokført verdi 01.01.	Netto avsetning til eller bruk av fond	Bokført verdi 31.12.
Disposisjonsfond				
Detaljreguleringsplan for Skansen - KS 136/20		-334	334	0
Bredbåndsfond for bygdene i Elverum - KS 029/17		-5 019	-281	-5 300
Fond kompetansemidler - KS 131/17		-2 000	0	-2 000
Øvrige disposisjonsfond		-30 040	-34 844	-64 884
Sum		-37 393	-34 791	-72 184
Ubundne investeringsfond				
Ubundet investeringsfond		-8 567	1 169	-7 398
Øvrige ubundne investeringsfond		-10 135	8 830	-1 305
Sum		-18 702	9 999	-8 703

6 Godtgjørelse til revisjon

Budsjett og regnskapsforskriften, § 5-13 e)

Godtgjørelser	Beløp i 1000 kroner	Beløp
Regnskapsrevisjon		1 078
Revisjonsuttalelser		200
Etterlevelseskontroll		18
Forvaltningsrevisjon		709
Eierskapskontroll		152
Bistand og møter mm		137
Sum		2 294

ELVERUM
KOMMUNE

Årsberetning 2021

(31.3.2022)

Innholdsfortegnelse

Kommunedirektørens kommentar.....	3
Økonomiske resultater og utvikling.....	4
Bevilgningsoversikt – drift	4
Tjenesteområdenes avvik i forhold til kommunestyrets rammevedtak	5
KF Elverum kommuneskoger	6
Bevilgningsoversikt– Investering	8
Økonomiske mål og handlingsregler.....	12
Finansforvaltning	17
Befolkningsutvikling og demografi	18
Styring – ledelse – kontroll	19
Overordnet styring.....	19
Kontroll.....	19
Årshjul	20
Likestilling og mangfold i arbeidslivet.....	21
Arbeid med etikk og verdigrunnlag.....	25
Medarbeiderundersøkelse - 10-faktor	25

Kommunedirektørens kommentar

Årsberetning er den tredje formelle rapportering til kommunestyret for budsjettåret 2021. Utover årsberetningen er det rapportert til kommunestyret i juni, tertialrapport nr 1, og i oktober, tertialrapport nr 2.

Opprinnelig budsjett for 2021 ble vedtatt med et netto driftsresultat på 13,8 millioner kroner, og ble gjennom året justert til 22,2 millioner kroner i positivt resultat. Regnskapet for 2021 viser et positivt netto driftsresultat på 60,6 millioner kroner, og en resultatgrad på 3,11 %. Det har gjennom budsjettåret blitt rapportert i tertialrapportene at man vil komme i økonomisk balanse og en mer inntekt på skatt. Det gode resultatet skyldes i hovedsak en merinntekt på skatt. Opprinnelig budsjett hadde budsjettert med en inntekt på inntekts- og formuesskatt på 560,124 millioner kroner, regnskapet viser en inntekt på 615,242 millioner kroner.

Elverum kommune har en langsiktig gjeld som er svært høy. Gjeldsgraden i 2021 ble 111%. Sammenlignet med andre kommuner må Elverum kommune bruke vesentlig mer av løpende driftsinntekter til å betjene renter og avdrag. Årsaken til høy lånegjeld er alle store investeringsprosjekter som er gjennomført de siste 5 år for å møte en forventet befolkningsvekst, endringer i befolknings sammensetningen og krav til bygningsmasser.

Netto gjeld har økt med 0,7 milliarder kroner fra 2016 til 2021. Dette innebærer også at kommunen har disponert mer av de løpende driftsinntektene til å betale renter og avdrag. Årsaken til at sum renter og avdrag ikke har økt i perioden er et redusert rentenivå, og at avdragsperioden på lån er forlenget. Rentenivået er på et historisk lavt nivå, og signaler fra sentralbanken er at renten i løpet planperioden øke med 1 – 2 prosentpoeng.

Det vil være utfordrende for Elverum kommune å møte en usikker rentesituasjon og samtidig innfri kommunens økonomiske måltall om å ha 2% netto driftsresultat. En økning av renten på 1% de neste 12 måneder innebærer en økning i rentekostnadene på 13 millioner kroner.

I 2020 utgjorde korrigert netto lånegjeld for alle landets kommuner (konserntall) 87,4 % av inntektene (KS.no).

Netto driftsresultat er et måltall for hvor stor andel av driftsinntektene som kan benyttes til avsetninger og finansiering av investeringer. Det at Elverum kommune har en mye høyere gjeldsgrad enn gjennomsnittskommunen tilsier at kommunen allerede har benyttet et positivt netto driftsresultat for å kunne betjene renter og avdrag. Dette medfører at Elverum kommune har et lite økonomisk handlingsrom. Kommunedirektøren ser det som svært utfordrende med bakgrunn i høy gjeldsgrad å kunne budsjettere med et positivt netto driftsresultat på 2 prosent i kommende års budsjetter.

Kommunebarometeret, av 18. august 2021, vurderte alle kommuner etter 151 forskjellige nøkkeltall. Elverum kommune ble rangert som kommune nummer 81. Dette viser at på tross av en anstrengt kommune økonomi så har kommunen gode tjenester til sine innbyggere.

Regnskap 2021 viser at tjenestekområdene i forhold til kommunestyrets rammevedtak hadde et negativt avvik på 1 millioner kroner eller 0,08 prosent. Samlet sett er dette et veldig bra resultat.

Endringer i innbyggertall og sammensetning (demografi) vil påvirke kommunens tjenestetilbud i årene som kommer. Det vil være helt avgjørende å ha fokus på økonomistyring i tiden som kommer, for å kunne opprettholde kontroll. Det er en kontinuerlig utfordring fremover å prioritere kommunens ressurser slik at disse blir forvaltet på en best mulig måte, for å kunne møte innbyggernes behov for tjenester. Kravet til kontinuerlig forbedring, omstilling, og effektivitet vil ligge over oss. Det vil være nødvendig å erverve og vedlikeholde kompetanse for å kunne fastsette tjenestetilbudet til det nivået Stortinget gjennom lover og forskrifter har forpliktet kommunene til å yte overfor innbyggerne. Dette krever stor innsats både fra den politiske og administrative ledelse, og ikke minst fra medarbeidere i de ulike virksomhetene i kommunen.

I 2021 gjorde medarbeiderne i Elverum kommune en formidabel innsats. Til tross for utfordringen med koronapandemi og anstrengt kommuneøkonomi oppfattes kvaliteten på tjenester i all hovedsak som god, og er under stadig forbedring på vesentlige tjenestekområder.

Elverum 31.03.2022

Kristian Trengereid
Kommunedirektør

Økonomiske resultater og utvikling

Bevilgningsoversikt – drift

§ 5-4 Bevilgningsoversikter – drift					
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Avvik	Regulert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020
Generelle driftsinntekter					
Rammetilskudd	-707 808	42 649	-665 159	-682 428	-691 155
Inntekts- og formuesskatt	-615 242	45 276	-569 966	-560 124	-533 066
Eiendomsskatt	-87 922	185	-87 738	-86 238	-84 658
Andre generelle driftsinntekter	-47 443	941	-46 502	-32 655	-43 239
Sum generelle driftsinntekter	-1 458 415	89 051	-1 369 364	-1 361 444	-1 352 117
Netto driftsutgifter					
Sum bevilgninger drift, netto	1 287 619	-51 938	1 235 681	1 232 844	1 218 629
Avskrivninger	121 260	640	121 900	121 900	118 181
Sum netto driftsutgifter	1 408 879	-51 298	1 357 581	1 354 744	1 336 810
Brutto driftsresultat	-49 537	37 753	-11 783	-6 700	-15 307
Finansinntekter/Finansutgifter					
Renteinntekter	-15 897	1 259	-14 638	-12 035	-17 653
Utbytter	-4 192	92	-4 100	-4 100	-8 784
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0
Renteutgifter	41 459	134	41 592	43 994	62 876
Avdrag på lån	88 856	-226	88 631	86 974	83 624
Netto finansutgifter	110 226	1 258	111 485	114 833	120 064
Motpost avskrivninger	-121 260	-640	-121 900	-121 900	-118 181
Netto driftsresultat	-60 570	38 371	-22 199	-13 767	-13 424
Disponering eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering	8 992	-0	8 992	4 695	6 057
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	14 558	85	14 643	-1 248	11 574
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	37 021	-38 456	-1 436	10 320	-4 207
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	60 570	-38 372	22 199	13 767	13 424
Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk).	0	-0	0	0	0

Tabell: Bevilgningsoversikt – drift.

Tabellen over er en oppstilling av kommunens generelle driftsinntekter, netto driftsutgifter, sum bevilgning netto driftsutgifter, netto finansutgifter, netto driftsresultat og disponering av eller dekning av netto driftsresultat.

Merinntekter og merutgifter knyttet til koronapandemien er ikke budsjettregulert. Det vil derfor være koronarelaterte avvik i tabellen for Bevilgningsoversikt – drift og Bevilgningsoversikt drift, netto. Årsaken til at det ikke er budsjettregulert for effekten av korona er at det ikke har vært enkelt å forutse hvor avvikene ville oppstå eller hvor store avvikene ville bli. Dette forholdet er kommentert i tertialrapport nr. 1 og nr. 2.

Forklaring av vesentlige avvik mellom regnskap og revidert budsjett – kommunen har:

- **89,1 millioner kroner i merinntekter på generelle driftsinntekter. Eksklusive særlige statlige refusjoner i 2021 for å dekke kommunens merkostnader for å håndtere koronapandemien, er det merinntekter på merinntekter på 48,5 millioner kroner.** I rammetilskuddet er det 40,6 millioner kroner i merinntekter for dekking av koronarelaterte mindreinntekter og merutgifter. Merinntektene på inntekt- og formuesskatt var på hele 45,3 millioner kroner. Noe av disse merinntektene ble signalisert i tertialrapport nr. 2 – 2021, men ikke i den størrelsesorden som den faktisk ble. Budsjettjusteringer er foretatt i samsvar med prognoser i revidert nasjonalbudsjett våren 2021. Det er også noe merinntekter i andre generelle driftsinntekter, dette er på integreringstilskudd som følge av bosetting av flyktninger.

- **51,9 millioner kroner i merutgifter på sum bevilgning drift, netto.** Eksklusive merinntekter og merutgifter tilknyttet håndtering av koronapandemien, er det et merforbruk på 1 million kroner. Ytterligere forklaringer til avvik for sum bevilgning drift beskrives under tabellen for bevilgning til de enkelte tjenesteområder
- **1,3 millioner kroner i mindretgifter på netto finans.** Det er 1,5 millioner kroner i mindretgift i netto renter og utbytte, og 0,2 million kroner merutgifter i avdrag på lån.
- **Netto driftsresultat** på 60,57 millioner kroner, som er 38,4 millioner kroner bedre enn justert budsjett. Det positive resultatet er avsatt til disposisjonsfond.

Årets driftsregnskap legges frem i balanse og har ikke noe merforbruk til inndekning i senere år.

Tjenesteområdenes avvik i forhold til kommunestyrets rammevedtak

§ 5-4 Bevilgningsoversikt drift, netto							
Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Avvik inkl. korona	Avvik ekskl. korona	Regulert budsjett 2021	Opprinnelig budsjett 2021	Regnskap 2020	% - vis avvik*
Til fordeling drift	1 287 619			1 235 681	1 232 844	1 218 629	
Politisk styring	-2 881	1 357	1 575	-1 524	11 517	7 528	● -103,4 %
Administrasjon	75 928	2 781	3 792	78 709	80 539	68 627	● 4,82 %
Barnehage	187 858	-1 152	-461	186 706	179 166	178 650	● -0,25 %
Skole	302 105	-2 428	2 687	299 677	291 858	282 908	● 0,90 %
Barnevern	50 827	-3 961	-3 454	46 866	47 325	47 549	● -7,37 %
Helse	114 259	-26 093	-1 150	88 166	78 732	81 172	● -1,30 %
Pleie og omsorg	456 825	-12 898	-501	443 927	401 316	428 326	● -0,11 %
Sosial - tjenestebistand	10 505	-2 037	-1 785	8 468	7 291	6 527	● -21,08 %
Sosial - økonomisk bistand	49 200	189	237	49 389	52 108	50 660	● 0,48 %
Kultur- og religiøse formål	48 886	-7 023	-2 079	41 863	37 724	41 437	● -4,97 %
Teknisk forvaltning	3 589	2 711	2 714	6 299	8 097	3 714	● 43,08 %
Teknisk drift	19 519	-335	-131	19 184	15 750	12 408	● -0,68 %
Næringsutvikling	19 103	-275	-275	18 828	5 015	6 748	● -1,46 %
Fellesfunksjoner	-48 104	-2 775	-2 739	-50 879	16 405	2 375	● 5,38 %
Sum netto for alle tjenesteområder	1 287 619	-51 938	-1 043	1 235 681	1 232 844	1 218 629	● 0,08 %

Tabell: Tjenesteområdenes budsjetttrammer – kommunestyrets rammevedtak.

*Symbolene som brukes for å vise status i forhold til økonomisk måltall:

- – ikke tilfredsstillende – avvik større enn +/- 1 %.
- – tilfredsstillende, men har et avvik mellom - 0,75 -- - 1,0 % og 0,75 - 1,0 %.
- – tilfredsstillende og bra – avvik mellom - 0,75 % og 0,75 %.

I tabellen over er det to kolonner med avvik, en kolonne som viser avvik inklusiv koronarelaterte forhold og en kolonne hvor koronarelaterte forhold ikke er med. Hensikten med to kolonner er å få frem avvik med og uten koronarelaterte forhold. Årsaken til dette er at budsjettet ikke er regulert for koronarelaterte forhold. Det betyr at det vil være et betydelige avvik mellom regnskap og budsjett. I regnskapet er utgifter og inntekter knyttet til koronarelaterte aktiviteter blitt bokført med et eget prosjektnummer. På alle tjenesteområdene er det koronarelaterte merutgifter og/eller mindreinntekter på til sammen 50,9 millioner kroner. Korrigerer vi regnskapet for koronarelaterte forhold er avvik mellom budsjett og regnskap på 1 million kroner i merutgifter. Nedenfor er avvik eksklusiv koronarelaterte forhold kommentert.

Forklaringer av vesentlige avvik mellom revidert budsjett og regnskap ekskl. korona på tjenesteområder:

Politisk styring har et mindreforbruk på 1,6 millioner kroner. Dette fordeler seg med mindreforbruk på flere poster, men hovedsakelig på godtgjørelser til folkevalgte i kommunestyre, formannskap, kontrollutvalg, på lønn til ordfører og varaordfører samt på honorar til regnskaps revisjon, forvaltnings revisjoner og kontrollutvalgssekretariat. Innenfor samlet netto mindreforbruk på tjenesteområdet ligger et merforbruk på 0,3 millioner for å håndtere avviklingen av Stortingsvalget i 2021 med tilstrekkelig smittevern under koronapandemien.

Administrasjon har et mindreforbruk på 3,8 millioner kroner. Mindreforbruket fordeler seg på en rekke poster som inngår i tjenesteområdet administrasjon hos nær samtlige sektorer og staber i kommunen. De største postene er et mindreforbruk på 0,7 millioner kroner i grunnskole; 1,3 millioner kroner i kultursektor og 1,6 millioner kroner på felleskostnader/

finanskostnader. Inkludert i netto mindreforbruk ligger et merforbruk på kommunedirektørens kontor på samlet 0,6 millioner kroner, som igjen er fordelt med lønnskostnader som ligger noe over budsjett på grunn av en feilbudsjettering samt flere poster som kjøp av juridiske tjenester, lisenser, abonnementer og serviceavtaler. Det er i tillegg et merforbruk i eiendomsforvaltningen som tilligger tjenesteområdet på 0,6 millioner kroner, noe som dels skyldes en feilbudsjettering mellom tjenesteområder og dels økte energipriser.

Barnehage har hatt merforbruk på 0,5 millioner kroner. Dette skyldes feil budsjettfordeling per konto mellom tjenesteområder knyttet til eiendomsdrift. For barnehage innebærer feilen at det er avsatt for lavt totalbudsjett til eiendomsdrift, hvor vesentlige økte energikostnader er hovedårsaken til resultatet.

Skole har et mindreforbruk på 2,7 millioner kroner. Av dette utgjør 2,2 millioner kroner feil budsjettfordeling per konto mellom tjenesteområder knyttet til eiendomsdrift. For skole innebærer feilen at det er avsatt for høyt totalbudsjett til eiendomsdrift, hvor vesentlige økte energikostnader inngår i resultatet.

Barnevern har et samlet merforbruk på 3,5 millioner. Tjenesteområdet har hatt stort sykefravær og har måttet leie inn eksterne private tiltak på saksbehandling. Videre har det vært mange saker til fylkesnemnda, 7 saker siste kvartal. Det er utarbeidet sakkyndig rapporter på enkelt barn som alle er kostbare. Alle tiltak har vært nødvendige etter lov om barneverntjenester.

Helse har et samlet merforbruk på 1,2 millioner kroner. Avviket skyldes i hovedsak et merforbruk på legevakt med overtid på grunn av høyt sykefravær. Videre ble planlagt innsparing på legetjenestene ikke oppnådd. Det var økte utgifter på transport til dagaktivitet og økte energikostnader.

Pleie og omsorg har et merforbruk på 0,5 millioner kroner som skyldes flere forhold. Det har vært merforbruk som i hovedsak skyldes flere UK-døgn (utskrivningsklare pasienter) enn budsjettet, økte transportutgifter for skyss av brukere til dagaktivitet, større utgift til matvarer enn budsjett, økt egenandel knyttet til skade på tjenestebiler og økte energipriser og drivstoffpriser. Merforbruket er redusert pga. høyere inntekt enn budsjettet for betaling av opphold på institusjon, redusert kjøp av tjenester både fra private og til BPA-ordningen.

Sosial – tjenestebistand har et samlet merforbruk på kr 1,8 millioner kroner. Hovedårsaken til dette avviket er feilbudsjettering mellom tjenesteområder knyttet til eiendomsdrift. I tillegg vesentlig økte energipriser som også bidrar til merforbruket.

Sosial - økonomisk bistand har intet vesentlig avvik å melde.

Kultur- og religiøse formål har et merforbruk på 2,1 millioner kroner. Merforbruket skyldes vesentlig økte energipriser og utbetaling av tilskudd til medlemmer i trossamfunn i henhold til forskrift i 2021. Denne utbetalingen ble ved en feil ikke hensyntatt i budsjettet. Ordningen med kommunal utbetaling til trossamfunn er avviklet fra 2022.

Teknisk forvaltning har et mindreforbruk på 2,7 millioner kroner. Avviket henføres til større gebyrinntekter (ca 1,0 millioner kroner) enn antatt (merinntekter på selvkostområder avsettes til selvkostfond), effekten av ubrukte vikarlønnsmidler ved sykefravær (ca 1,0 millioner kroner) og generell tilbakeholdenhet på diverse forbruk.

Teknisk drift har ingen avvik å melde.

Næringsutvikling har et merforbruk på 0,3 millioner kroner som er uforutsette ekstrakostnader som har oppstått for å realisere bredbåndsutbyggingen i 2021.

Fellesfunksjoner har et mindreforbruk på 2,4 millioner kroner. Hovedårsaken ligger i ubrukte midler til lønnsoppgjør og pensjon som ble lavere enn det som var avsatt i budsjettet.

KF Elverum kommuneskoger – konsolidert regnskap

Kommunelovens §§ 14-6 og 14-7 sier at det skal utarbeides et samlet (konsolidert) årsregnskap for kommunen som samlet juridisk enhet og en årsberetning for kommunens samlede virksomhet. Elverum kommune har et kommunalt foretak og kommunale foretak er en del av kommunen som juridisk enhet. KF Elverum kommuneskoger (foretaket) skal forvalte og utnytte økonomisk, økologisk og skogfaglig Elverum kommunes eiendommer i skog og utmark, samt kunne delta i skog- og trebaserte virksomheter hvor Elverum kommune har ansvar/interesser, i henhold til mål og retningslinjer

vedtatt av kommunestyret. I tillegg er foretaket ansvarlig for å tilby ti retteligte arbeidsplasser ved kommunens vedsentral. Alle ansatte er ansatt i Elverum kommune.

Det konsoliderte årsregnskapet utarbeides ved å slå sammen årsregnskapene til de enhetene som skal inngå i konsolideringen. Transaksjonene og mellomværendene mellom enhetene skal elimineres, men bare så langt det følger av god kommunal regnskapsskikk.

De eiendommer som foretaket forvalter inngår i kommunens balanseregnskap og ikke foretaket. Sum anleggsmidler i foretaket var på 1,2 millioner kroner. Av dette utgjorde eierandeler i Glommen Mjøsen Skog SA på 0,8 millioner kroner og 0,4 millioner kroner lå i driftsmidler. Balanseførte verdier i foretaket utgjorde kun 0,2 % av kommunens balanseførte verdier etter at transaksjonene og mellomværendene mellom enhetene ble eliminert.

Anleggsmidler i konsolidert årsregnskap økte med 25,3 millioner kroner, og utgjør 92,0 % av samlede verdier. Omløpsmidler økte 50,1 millioner kroner og utgjør 8,0 % av samlede verdier. Egenkapitalen økte med 128,3 millioner kroner, langsiktig gjeld ble redusert med 72 millioner kroner og kortsiktig gjeld økte med henholdsvis 19,1 millioner kroner. Sum egenkapital og gjeld økte med 75,4 millioner.

Foretakets inntekter i 2021 var på 14,2 millioner kroner. Etter at transaksjonene og mellomværendene mellom enhetene ble eliminert økte driftsinntektene i det konsoliderte regnskapet med 7 millioner og utgjorde 0,36 % av de samlede inntektene. Driftsutgiftene økte med 5,3 millioner kroner, og brutto driftsresultat ble økt med 1,7 million kroner. Netto finansutgifter ble redusert med 0,1 million kroner og netto driftsresultat ble økt med 1,8 millioner kroner. Netto driftsresultat i konsolidert årsregnskap var på 62,4 millioner kroner.

Foretakets økonomi utgjør en svært liten/marginal del av den samlede økonomien i et konsolidert årsregnskap for Elverum kommune, og det utarbeides ikke en egen årsberetning for kommunens samlede virksomhet i 2021. Det vises til foretakets årsregnskap og årsberetning for 2021.

Bevilgningsoversikt – Investering

§ 5-5. Bevilgningsoversikter – investering					
	Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Avvik	Revidert Budsjett 2021	Opprinnelig Budsjett 2021
Investeringsutgifter					
Investeringer i va rige driftsmidler		121 794	-4 872	116 922	126 562
Tilskudd til andres investeringer		3 790	-3 790	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper		21 473	-7 350	14 123	4 695
Utlån av egne midler		0		0	0
Avdrag på lån		0		0	0
Sum investeringsutgifter		147 056	-16 012	131 045	131 257
Investeringsinntekter					
Kompensasjon for merverdiavgift		-14 078	2 012	-12 066	-17 618
Tilskudd fra andre		-38 656	14 588	-24 067	-17 200
Salg av va rige driftsmidler		-32 011	9 435	-22 576	-1 175
Salg av fi nansielle anleggsmidler		0	0	0	0
Utdeling fra selskaper		-1 958	0	-1 958	0
Motta tte avdrag på utlån av egne midler		0	0	0	0
Bruk av lån		-46 518	-10 025	-56 543	-90 568
Sum investeringsinntekter		-133 222	16 012	-117 210	-126 562
Videre utlån					
Videreutlån		78 917	6 083	85 000	85 000
Bruk av lån til videre utlån		-78 917	-6 083	-85 000	-85 000
Avdrag på lån til videre utlån		27 966	233	28 200	26 637
Motta tte avdrag på videre utlån		-52 687	-233	-52 921	-26 637
Netto utgifter videre utlån		-24 721	0	-24 721	0
Overføring fra drift og netto avsetninger					
Overføring fra drift		-8 992	0	-8 992	-4 695
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond		20 993	0	20 993	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond		-10 000	0	-10 000	0
Dekning av tidligere års udekket beløp		8 885	0	8 885	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		10 886	0	10 886	-4 695
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)		0	0	0	0

Tabell: Bevilgningsoversikt - investering.

Bevilgningsoversikt investering viser årets investeringer og finansieringsbehov. Årsaken til avvik mellom revidert budsjett og regnskap for sum investeringsutgifter, er at det har vært annen framdrift i prosjektene enn prosjektledere forutsatte ved rapportering 2. tertial 2021. Budsjettjusteringene som ble vedtatt i tertialrapport nr 2 – 2021 var basert på prognoser og estimater medio oktober. Når regnskapet ble avlagt viser det seg av forbruket ble 16 millioner kroner høyere enn estimert. Sum investeringer består av mange prosjekter og vesentlige avvik mellom regnskap og budsjett kommenteres nedenfor

Beregnet kompensasjon for betalt merverdiavgift ble 2 millioner kroner mer enn revidert budsjett for 2021. Det var 14,6 millioner i merinntekter på refusjoner og tilskudd fra andre. Det ble også merinntekter på salg av varige driftsmidler på 9,4 millioner kroner. Merinntekter medførte et mindreforbruk av lån på 10 millioner kroner.

Sum investeringsutgifter er finansiert, og investeringsregnskapet legges frem i balanse.

Forklaringer av vesentlige avvik pr prosjekt:

Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Avvik	Kommentar
Fra bevilgningsoversikt:	147 059	131 046	-16 013	
Investeringer i varige driftsmidler	121 797	116 923	-4 874	
Infrastruktur Grundsetmoen (vei, vann og avløp)	12 324	12 324	0	Infrastrukturen er overtatt vederlagsfritt.
Skogeiendom Gnr 104 bnr 50, gnr 109 bnr 2	1 958	1 958	0	Kjøp av skogeiendom er gjennomført av Elverum kommuneskoger KF.
Helsehuset alt. 3 inkl. Moen og omsorgsboliger.	170	75	-95	Prosjektet er avsluttet. Årsaken til avviket skyldes uforutsigbare kostnader knyttet til prøve drift og garantibefaringer, ref. KS-128/21 sluttrapport «Helsehuset - endør til alle tjenester».
12 boenheter for unge med nedsatt funksjonsnivå (Vestad Omsorgsboliger)	291	500	209	Prosjekteringen er i slutfasen og inkluderer brukermedvirkning og dialog med Husbanken. Prosjektet videreføres, og ligger an til byggestart våren/sommeren 2022.
Boliger til vanskeligstilte	348	450	102	Planprosess knyttet til reguleringsplan pågår fortsatt, jf. innsigelser fra Statsforvalteren. Prosjektet videreføres.
Kjøp av kommunale boliger 2021	3 905	7 000	3 095	Årsaken til avviket skyldes manglende tilgang på aktuelle boliger i markedet. Prosjektet er rebudsjettert for 2022.
Sentral driftskontroll, Desigo, kommunale bygg	661	661	0	Prosjektet er avsluttet.
IT investeringer 2021	1 765	2 850	1 085	Prosjektet videreføres. Avviket skyldes redusert planlagt aktivitet grunnet omprioriteringer p.g.a. Covid-19.
IT investeringer 2021 - velferdsteknologi	760	2 500	1 740	Prosjektet fikk overført 2140' fra 2020. Avviket skyldes forsinket implementering av tilsynssensorer p.g.a. identifiserte svakheter i tilbud versjon av produktet, samt at innføringen av digitale nøkler er forsinket grunnet umodenhet i produkt og frafall av nøkkellressurser hos leverandør. Prosjektet videreføres.
Agresso 2020	35	35	0	Prosjektet er avsluttet.
Oppgradering av HR/Personalsystem (GAT og Unit4 ERP)	119	0	-119	Prosjektet videreføres.
Oppgradering av GAT	445	500	55	Prosjektet er avsluttet.
Infrastruktur Vestad skole	753	950	197	Prosjektet er avsluttet.
Lillemoen skole - Tilbygg/rehabilitering	1 852	1 939	87	Prosjektet er avsluttet.
IKT i skole 2021	7 625	7 708	83	Prosjektet videreføres.
Pc'er i barnehage 2021	131	131	0	Prosjektet er avsluttet.
Solskjerming Ydalir barnehage	105	105	0	Prosjektet er avsluttet.
Ydalir skole	161	640	479	Prosjektet er avsluttet.
Allaktivetsarena		36	36	Prosjektet er avsluttet.
Oppgradering Elverum kapell	1 108	1 500	392	Prosjektet videreføres.
Lager til elektrisk drevne kjøretøy	19	19	0	Prosjektet er avsluttet.
Deconx - smittevern maskin	274	274	0	Prosjektet er avsluttet.
Signalanlegg Lyngholtet	1 720	1 720	0	Prosjektet er avsluttet.
Personalbase Sandmoen	321	500	179	Prosjektet videreføres.

Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Avvik	Kommentar
Takst og tinglysningsgebyrer ved salg av eiendom	259	0	-259	Utgifter i forbindelse med salg av eiendom.
Kjøp av biler-jevn utskifting 2021	3 050	4 770	1 720	Prosjektet vi dereføres. Årsaken til avviket skyldes lang leveringstid på nye biler.
Maskiner (teknikk og miljø)	834	761	-73	Prosjektet er avsluttet.
Tyngre anleggsmaskiner	6 192	5 708	-484	Prosjektet er avsluttet, årsaken til avviket er prisstigning og økte valutakurser.
Driftsmaskiner eiendom	191	175	-16	Prosjektet er avsluttet.
Utfasing av oljekjeler	549	856	307	Prosjektet fikk overført 856' fra 2020, med bakgrunn i forsinket fremdrift. Prosjektet er nå avsluttet.
Smestadtoppen	11 362	9 000	-2 362	Omfanget har blitt større enn forutsatt. Noe gjenstår. Prosjektet finansieres gjennom refusjon fra private.
Undergang Jernbane Heradsbygd	1 235	1 209	-26	Prosjektet er avsluttet.
Gatelysinvesteringer	3 349	4 300	951	Prosjektet vi dereføres. Avviket skyldes forsinkelser p.g.a. råvaremangel.
Utbygging Griendalsmoen vest	11 765	0	-11 765	Omfanget har blitt større enn forutsatt. Noe gjenstår. Prosjektet finansieres gjennom refusjon fra private.
Rive utrangerte bygninger (Fjeldmoravegen barnehage)	2 240	2 240	0	Prosjektet er avsluttet.
Etablere sentral driftskontroll rådhuset	245	245	0	Prosjektet er avsluttet.
Etablere brannvannsforsyning Hanstad skole	1 210	1 210	0	Prosjektet er avsluttet, finansiert av covid-19 midler.
Toalettbygg Bergesjøen	188	188	0	Prosjektet er avsluttet.
Digitalisering av vegelementer	122	122	0	Prosjektet er avsluttet.
Innregulering av 3 stk G/S vegger, langs samleveg sentrumsnært	596	596	0	Prosjektet er avsluttet.
Gang og sykkelsti Thoralf Storsveens veg gnr 13 bnr 875	632	632	0	Prosjektet er avsluttet.
Eiendomsinngrep	331	200	-131	Prosjektet vi dereføres. Årsaken til avviket skyldes dokumentavgift knyttet kjøp av driftsbygg Kirken.
Hovedplan VA - alle anlegg	29 304	30 000	696	Prosjektet vi dereføres
Gate, veg, park	11 006	10 000	-1 006	Prosjektet vi dereføres.
Bruer	0	36	36	Prosjektet er avsluttet.
Rehabilitering av bruer	287	300	13	Prosjektet videreføres Ett prosjekt ble forsinket i 2021 og utføres i 2022 med overførte midler.
Tilskudd til andre investeringer	3 789	0	-3 789	
Hovedplan VA - alle anlegg	122	0	-122	Tilbakebetaling av mva jfr. utbyggingsavtale.
Justeringsmoms Grundsetmoen, Ydalir, Olav Sæters veg, Øvre Sagåa	2 639	0	-2 639	Tilbakebetaling av mva jfr. utbyggingsavtale.
Salg av eiendom - Heving, erstatning av kjøp Barbara Ringsveg 18	1 028	0	-1 028	Salget ble hevet pga. mangler med eiendommen. Kostnadene er knyttet til refusjon av dokumenterte merkostnader for kjøper. Herunder kostnader til omregulering av eiendommen til boligformål. Eiendommen legges ut for salg på nytt i 2022.
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	21 473	14 123	-7 350	

Beløp i 1000 kroner	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2021	Avvik	Kommentar
Aksjer Anno Museum AS	10 000	10 000	0	Kjøp av aksjer i henhold til KS-vedtak 19/125
Aksje post Ydalir boligutvikling AS	7 350	0	-7 350	Kjøp av aksjer i henhold til KS-vedtak
Egenkapitalinnskudd EKP	2 177	2 177	0	Innbetaling av årlig egenkapitalinnskudd
Egenkapitalinnskudd KLP	1 946	1 946	0	Innbetaling av årlig egenkapitalinnskudd
Totalsum	147 056	131 045	-16 011	

Økonomiske mål og handlingsregler

I det følgende presenteres utviklingen i økonomiske måltall og de handlingsregler som er vedtatt i kommunens økonomireglement (KS-sak 176/19).

Måltallene er fastsatt ut fra kommunens økonomiske situasjon og må sees i et langsiktig perspektiv, dette fordi kommunens økonomiske situasjon har vært svært krevende. Netto driftsresultater har variert kraftig, disposisjonsfond er svært lave og lånegjelden er svært høy. De økonomiske målene er ikke ambisiøse sammenlignet med andre kommuner og landsgjennomsnittet, men målene må nåes dersom kommunen skal få en sunn driftsøkonomi som igjen gir økonomiske handlingsrom for kommunen. Tabellen nedenfor viser de økonomiske målene og status pr 31.12.2021.

Økonomiske mål	Mål	Status
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	Minimum 2,0 %	
Udisponert disposisjonsfond i % av brutto driftsinntektene	Minimum 4,0 %	
Netto lånegjeld ¹ i % av brutto driftsinntekter.	Maksimum 100 %	
Egenfinansiering av investeringsporteføljen ekskl. VARF ² .	Minimum 20 %	
Avvik mellom regnskap og budsjettammer	Maksimum 1 %	

Tabell: Økonomiske mål vedtatt av kommunestyret i sak 176/19, samt statusvurdering per årsslutt 2021.

Symbolene som brukes for å vise status er:

- ikke tilfredsstillende og må bedres.
- ikke tilfredsstillende, men har en positiv utvikling eller en negativ utvikling.
- tilfredsstillende og bra.

Økonomiske mål er viktig for å sikre en langsiktig kommunal planlegging hvor målet er å ha en bærekraftig økonomisk utvikling. I dette ligger det at nåtidens handlinger ikke må stå i veien for at fremtidige generasjoner klarer å ivareta sine behov (generasjonsprinsippet). For å ivareta dette har kommunestyret vedtatt 10 handlingsregler.

Handlingsregel	Status
<p>1. Netto driftsresultat Kommunen skal over tid budsjettere med netto driftsresultat på 2,0 % av brutto driftsinntekter. Det kan budsjetteres med et lavere netto driftsresultat når <u>udisponerte</u> disposisjonsfond er mer enn 4,0 % av brutto driftsinntekter i regnskapsåret før budsjettet vedtas for kommende år (budsjettår minus to år). Kommentar: Se eget kapittel nedenfor.</p>	
<p>2. Avsetninger til fremtidige investeringer Det skal over driftsbudsjettet årlig avsettes et beløp til egenkapital i årets/fremtidige investeringer. Beløpet skal minimum tilsvare forventet utbytte/overføring til kommunen fra selskaper kommunen ha eierskap i. Kommentar: Se egen kommentar nedenfor.</p>	
<p>3. Disposisjonsfond Kommunen skal til enhver tid ha et <u>udisponert</u> disposisjonsfond på minst 4,0 % av brutto driftsinntekter som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd. Kommentar: Se eget kapittel nedenfor.</p>	
<p>4. Lånegjeld Kommunen skal ikke ha netto lånegjeld som overstiger 100 % av brutto driftsinntekter. Kommentar: Se eget kapittel nedenfor.</p>	
<p>5. Investeringer innenfor dagens handlingsrom Drifts- og finansutgifter som følge av investeringer skal håndteres innenfor de økonomiske rammer som er tilgjengelig når vedtak om investering gjøres. Ingen investeringer skal finansieres med bakgrunn i forventede inntekter som følge av en forventet innbyggervest eller lignende. Kommentar: Elverum har tidligere budsjettert inntektsvekst som følge av en forventet befolkningsvekst. Forventet inntektsvekst er lagt til grunn for finansiering av store investeringer. Det er nå foretatt grep ved at investeringer er utsatt og investeringsbehovene utredes nærmere.</p>	

¹ Netto lånegjeld er langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktelse.

² VARF står for vann, avløp, renovasjon og feiing.

Handlingsregel	Status
<p>6. Langsiktig perspektiv Kommunens økonomiplan for de fire neste årene skal ses i lys av det investerings- og driftsbehov kommunen vil ha i et perspektiv på minimum 8 år.</p> <p>Kommentar: Det er utarbeidet et notat med grunnlag for en plan for store investeringer og vesentlige endringer i driftsbudsjettet frem til 2030 til kommunestyrets strategiseminar september 2020. Det er signaler som tilsier at det er ønske om mer langsiktig perspektiv i arbeidet med årsbudsjett og økonomiplaner. Det er ikke utarbeidet noen langsiktige perspektivmeldinger som skal gi grunnlag endringer i drift og investeringer.</p>	●
<p>7. Ansvar og myndighet Kommunen skal ha ansvarlige ledere med selvstendig ansvar for og myndighet til å disponere tildelte driftsrammer.</p> <p>Kommentar: Alle ledere er delegert myndighet innen fag, personal og økonomi. Samlet avvik mellom regnskap og budsjettammer ligger i snitt innenfor kravet på 1,0 % (avvik korrigert for koronarelaterte utgifter), men det er fortsatt en del områder som har avvik mer enn 1,0 %.</p>	●
<p>8. Utlån Det skal ikke foretas utlån av kommunale midler utover formidlingslån (startlån fra Husbanken). Maskiner, biler, instrumenter, hjelpemidler og liknende skal ikke lånes ut dersom utlånet ikke er en del av kommunens tjenester.</p> <p>Kommentar: Elverum kommune har utlån utover formidlingslån. Note 12 i regnskapet viser kommunale utlån utover formidlingslån.</p>	●
<p>9. Garantier Når kommunen gir garanti for noen andres økonomiske forpliktelser skal det i kommunens balanse avsettes midler tilsvarende den summen garantien innebærer. Dette for å sikre dekning dersom behovet for garanti utløses.</p> <p>Kommentar: Elverum kommune har gitt garantier som ikke er sikret med tilsvarende midler i balanse. Note 12 i regnskapet viser kommunale garantier som ikke er sikret i avsatte fondsmidler. Det ble ikke gitt nye garantier og restbeløp på garantier gikk ned i 2021.</p>	●
<p>10. Budsjett rente og rentefond Kommunen skal budsjettere med en rente på 3,0 %. Avvik mellom budsjetterte renter og faktiske renter avsettes/brukes av kommunens rentefond.</p> <p>Kommentar: Elverum kommune budsjetterer ikke med rente på 3,0 %. Det budsjetteres med bakgrunn i en beregning av forventede renteutgifter i kommende budsjettår og økonomiplanperiode. For å budsjettere med 3,0 % i renteutgifter må det iverksettes ytterligere tiltak for å redusere kommunens netto driftsutgifter, og det kreves budsjett disiplin sånn at avvik mellom budsjettert rente og faktisk rente avsettes til rentefond.</p>	●

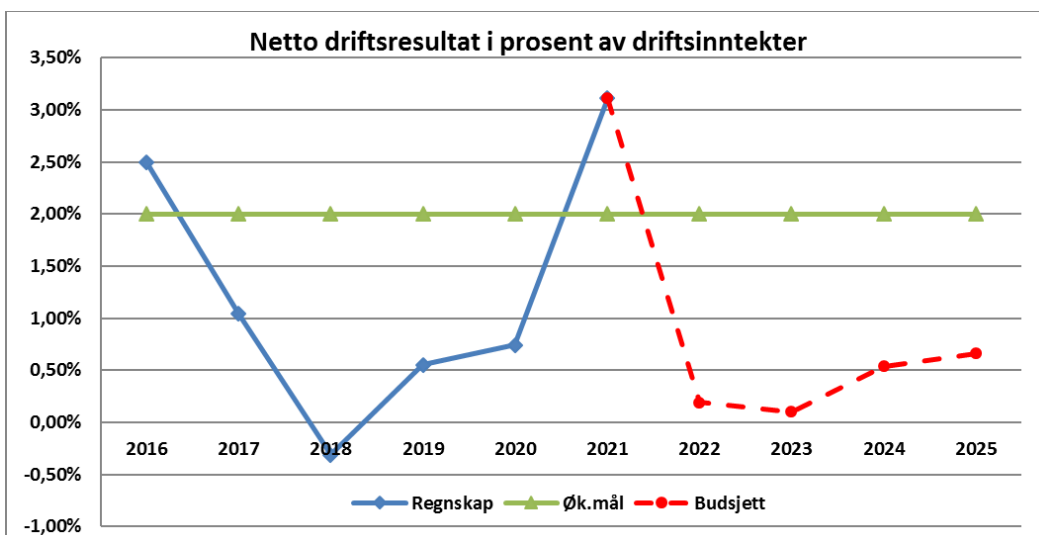
Netto driftsresultat

Netto driftsresultat beregnes ut fra brutto driftsresultat, men tar i tillegg hensyn til resultat av eksterne finansierings-transaksjoner (renter og avdrag). Netto driftsresultat kan brukes til finansiering av fremtidige investeringer (egenkapital) eller avsettes til fond for senere bruk. For å ha en sunn kommuneøkonomi bør netto driftsresultat over tid være på 2 % av brutto driftsinntekter. Et lavere resultat vil ikke sikre kommunen nødvendige avsetninger til uforutsette hendelser og fremtidige investeringer.

Netto driftsresultat	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sum driftsinntekter - tall i hele tusen	1 620 939	1 673 959	1 707 828	1 773 163	1 812 296	1 944 960
Netto driftsresultat - tall i hele tusen	-40 403	-17 382	5 237	-9 685	-13 424	-60 570
Netto resultatgrad	2,49 %	1,04 %	-0,31 %	0,55 %	0,74 %	3,11 %
Mål i økonomireglement 2 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Avvik i forhold til økonomisk mål på 2 %	-7 984	16 098	39 393	25 779	22 821	-21 670

Tabell: Netto driftsresultat i perioden 2015 - 2020.

I tabellen over ser vi at netto driftsresultat har variert relativt mye i perioden 2016–2021. Negativt netto driftsresultat svekker kommunens økonomiske situasjon, og inndekning av dette må gjøres med bruk av frie inntekter eller tidligere års avsetninger av frie midler. **Netto driftsresultat i 2021 er positivt, og godt over 2 % av brutto driftsinntekter** som er det økonomiske målet i økonomireglementet. **Resultatet er 21,7 millioner kroner bedre enn målet om 2 % netto driftsresultat.** Gjennomsnittlig netto driftsresultat de siste seks årene er på 1,27 %. Hovedårsaken til de positive resultatene er merinntekter på skatt i forhold til budsjetterte inntekter. I 2021 var det hele 45,3 millioner kroner merinntekter på inntekts- og formuesskatt.

Figur: Netto driftsresultat i perioden 2016 - 2025.

Netto driftsresultatet for 2021 er vesentlig bedre enn i 2020. Årsbudsjett 2022 og økonomiplanperioden har netto positivt driftsresultat, men godt under målet om 2 % av brutto driftsinntekter.

Det vil være helt avgjørende å ha fokus på økonomistyring i tiden som kommer for å kunne opprettholde kontroll og dermed et økonomisk handlingsrom. Kommunen har vært gjennom en periode med svært store investeringer i bygningsmasser, som igjen har økt kommunens driftsutgifter til renter, avdrag, drift og vedlikehold. Renteøkninger er varslet fra Norges Bank, men det rentenivået som finansmarkedene har i dag og kommende planperiode er på det nivået som inneværende årsbudsjett og økonomiplan har innarbeidet. Høy lånegjeld gjør oss også sårbare dersom rentenivået går opp.

Økningen i driftsutgifter som følge av investeringer har vært forutsatt dekket av økte inntekter som følge av en forventet vekst i innbyggertall på 1 %, men den forventede (budsjetterte) årlige veksten i innbyggertall har uteblitt. Gjennomsnittlig vekst i innbyggertall i årene 2017-2021 var på 0,25 % per år, i 2021 kom innbyggerveksten opp i 0,67 %. En vekst i innbyggertall vil bidra positivt i kommuneøkonomien.

En kontinuerlig utfordring fra mover blir å prioritere kommunens ressurser slik at disse blir forvaltet på en best mulig måte. Kravet til kontinuerlig forbedring, omstillingsevne, kompetanseutvikling og effektivitet vil fortsatt ligge over oss. Det vil være nødvendig å erverve og vedlikeholde kompetanse for å kunne fastsette tjenestetilbudet til det nivået

Stortinget gjennom lover og forskrifter har forpliktet kommunene å yte overfor innbyggerne. Dette krever stor innsats både fra den politiske og administrative ledelse, og ikke minst fra medarbeidere i de ulike virksomhetene i kommunen.

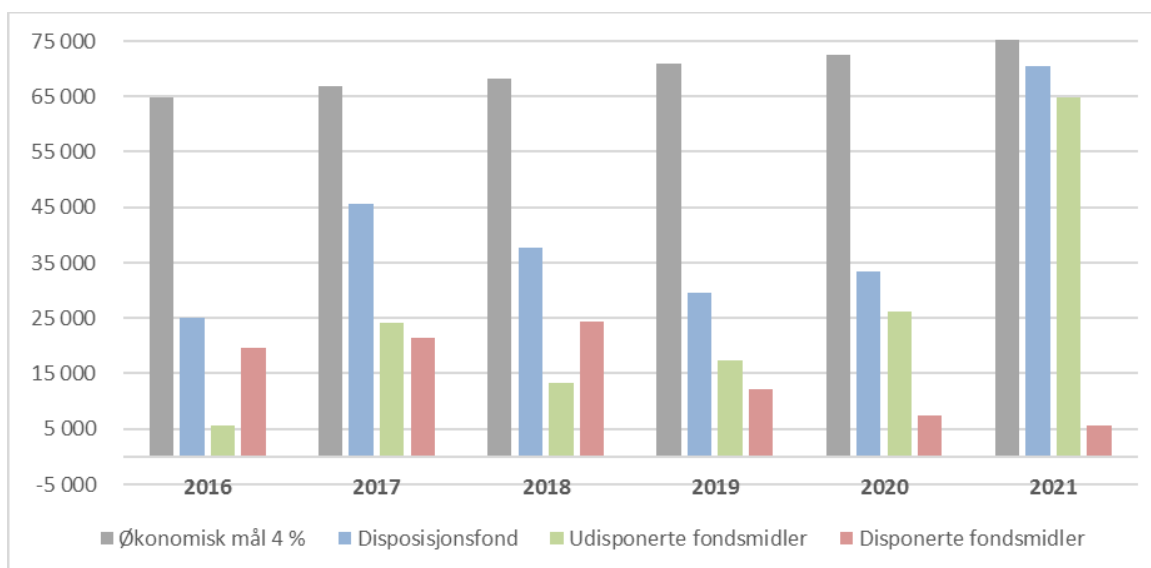
Udisponerte disposisjonsfond

Udisponerte disposisjonsfond er midler som ikke er disponert av kommunestyret til bestemte formål, og er de reservene som kommunestyret kan anvende til gode formål eller uforutsette hendelser. Uforutsette hendelser bør så langt råd er dekket av en reserve som ligger i driftsbudsjettet. Dersom det ikke budsjetteres med positive netto driftsresultat på 2 % av brutto driftsinntekter bør kommunen ha reserver i udisponerte disposisjonsfond. Tabellen nedenfor viser status i kommunens disposisjonsfond i perioden 2016 – 2021.

Disposisjonsfond	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Disposisjonsfond 31.12.	25 134	45 647	37 816	29 624	33 420	70 441
Disponerte fondsmidler	19 552	21 413	24 428	12 214	7 353	5 603
Udisponerte fondsmidler	5 582	24 234	13 388	17 410	26 067	64 838
Udisponerte fondsmidler i % av driftsinntekter	0,34 %	1,45 %	0,78 %	0,98 %	1,44 %	3,33 %
Avvik i forhold til økonomisk mål på 4 %	59 255	42 724	54 925	53 516	46 425	12 941

Tabell: Disposisjonsfond i perioden 2016 - 2021.

Udisponerte fondsmidler og netto driftsresultater bør sees i sammenheng. Når kommunen har udisponerte fondsmidler er det mulig å budsjettere med negative netto driftsresultater, men uforutsette situasjoner vil da svekke kommunens disposisjonsfond ytterligere. Elverum kommune mangler 12,9 millioner kroner for å nå målet om å ha udisponerte fondsmidler tilsvarende 4 % av brutto driftsinntekter.

Figur: Disposisjonsfond pr 31.12 i perioden 2016 - 2021.

Netto lånegjeld

Netto lånegjeld i forhold til brutto driftsinntekter påvirker kommunens økonomiske handlingsrom ved at renter og avdrag må betjenes av løpende driftsinntekter. Tabellen nedenfor viser status i kommunens netto lånegjeld i perioden 2016 - 2021.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Langsiktig gjeld	1 973 328	2 265 112	2 689 665	2 815 240	2 846 526	2 814 702
- formidlingslån og andre utlån	503 202	520 654	580 501	606 637	626 240	652 041
Netto lånegjeld	1 470 126	1 744 459	2 109 164	2 208 603	2 220 285	2 162 661
Netto gjeld i forhold til driftsinntekter	91 %	104 %	123 %	125 %	123 %	111 %
Renteprosent	3,2 %	3,0 %	3,1 %	3,6 %	3,5 %	4,6 %
Avdragsprosent	3,7 %	3,8 %	3,7 %	4,0 %	4,6 %	2,1 %
Renter og avdrag i prosent av driftsinntekter	7,0 %	6,8 %	6,8 %	7,6 %	8,1 %	6,7 %

Tabell: Langsiktig gjeld i perioden 2016 – 2021.

Kommunens langsiktige gjeld er svært høy. Sammenlignet med andre kommuner må Elverum kommune bruke vesentlig mer av løpende driftsinntekter til å betjene renter og avdrag.

Årsaken til høy lånegjeld er alle store investeringsprosjekter som er gjennomført for å møte en forventet befolkningsvekst, endringer i befolkningssammensetning og krav til bygningsmasser.

Netto gjeld har økt med 0,7 milliarder kroner fra 2016 til 2021. Dette innebærer også at kommunen har disponert mer av de løpende driftsinntektene til å betale renter og avdrag. Årsaken til at sum renter og avdrag ikke har økt i perioden er et redusert rentenivå, og at avdragsperioden på lån er forlenget. Rentenivået er på et historisk lavt nivå, og signaler fra sentralbanken er at renten i løpet planperioden øke med 1 – 2 prosentpoeng.

I tillegg til økte utgifter til renter og avdrag vil det også påløpe økte utgifter til drift og vedlikehold av de nye arealene.

Egenfinansiering av investeringer

Nøkkeltallet beskriver hvor stor del av kommunens investeringer som finansieres med egenkapital. Det vil si den andelen av investeringene som ikke er lånefinansiert. Høy egenkapitalandel tilsier mindre belastning på fremtidige driftsbudsjetter.

Bruk av egenkapital for finansiering av investeringer reduserer behov for lånefinansiering, og bidrar dermed til å redusere kommunens lånegjeld. I økonomireglementet er det et mål å ha minimum 20 % egenfinansiering av investeringer. Tabellen nedenfor viser kommunens egenfinansiering av investeringer i perioden 2016 – 2021.

Investeringer	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Egenfinansiering av investering	5,0 %	7,2 %	3,0 %	3,5 %	12,8 %	34,7
Bruk av egenkapital	10 618	34 095	16 466	14 278	12 246	51 003
Økonomisk mål 20 %	41 803	96 195	93 804	80 806	19 081	29 411
Avvik i forhold til mål	-31 122	-62 099	-77 338	-66 528	-6 835	21 592

Tabell: Egenfinansiering i perioden 2016 - 2021.

Egenfinansiering av investeringer har ikke vært tilfredsstillende i perioden 2016 – 2020. I 2021 var egenfinansiering av investeringer god, og årsaken ligger i stor grad på salg av varige driftsmidler i tillegg til bruk av fond. For å redusere belastningen i framtidige driftsbudsjetter er det viktig å sørge for en høyere egenfinansiering i årene som kommer.

Arbeidskapital

Arbeidskapital er et resultat av den økonomiske styringen. Begrepet arbeidskapital består av omløpsmidler (betalingsmidler) fratrukket kortsiktig gjeld, og viser kommunens evne til å betale løpende forpliktelser. Arbeidskapitalen er et litt krevende begrep å forholde seg til, men det handler om tilgang og bruk av midler til drift og investeringer. Ubrukte lånemidler pr 31.12 er med og påvirker kommunens arbeidskapital, og i de senere årene har nivået på ubrukte lånemidler variert relativt mye.

Arbeidskapital	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arbeidskapital 31.12. tall i hele tusen	169 817	110 600	166 863	188 387	208 284	239 307
Arbeidskapital i % av driftsinntekter	10,5 %	6,6 %	9,8 %	10,6 %	11,5 %	12,3 %
Korrigert arbeidskapital*	13 488	-11 263	-3 851	-2 091	-6 268	-13 499
Korrigert arbeidskapital i % av driftsinntekter	0,8 %	-0,7 %	-0,2 %	-0,1 %	-0,3 %	-0,7 %

Tabell: arbeidskapital i perioden 2016 – 2021.

* Korrigert for premieavvik, bundne fondsmidler og ubrukte lånemidler.

Korrigert arbeidskapital viser kommunens reelle arbeidskapital når vi trekker ut premieavvik, bundne fondsmidler og ubrukte lånemidler. Premieavvik er ikke reelle betalingsmidler fordi dette er beløp som ikke er disponible på kort sikt. Bundne fondsmidler bør også trekkes ut ettersom dette er midler som skal gå til bestemte formål som kommunestyret ikke selv bestemmer. Ubrukte lånemidler bør også holdes utenfor ettersom dette er midler som skal gå til finansiering av pågående investeringsprosjekter. Korrigert arbeidskapital er negativ, og dette er en indikasjon på at kommunen må være forberedt på å ta opp likviditetslån/kassekreditt for å betale løpende forpliktelser. Negative driftsresultater frem i tid og bruk av fond for finansiering av drift eller investeringer vil svekke arbeidskapitalen ytterligere.

Positive netto driftsresultater i årene som kommer vil styrke kommunens arbeidskapital.

Finansforvaltning

Den kommunale finansforvaltning dreier seg i hovedsak om styring/sikring av kommunens driftslikvider og aktiviteter knyttet til finansiering/refinansiering av kommunens investeringstiltak. Finansforvaltningen utøves av kommunedirektøren i samsvar med finansreglementet vedtatt av kommunestyret. Porteføljen per 31.12.2021 er innenfor vedtatt reglement.

Lån til finansiering av kommunale investeringer

Nedenfor presenteres nøkkeltall for gjeldsporteføljen.

Nøkkeltall (samlet gjeld eksklusive husbanklån)	(Beløp i 1000 kr)	Status 31.12.2021	Finansreglement
Gjeld		2 221 302	
Gjennomsnittlig rente på rapporteringsdato		1,70 %	
Gjennomsnittlig i året		1,61 %	
Renterisiko for porteføljen:			
• Gjennomsnittlig rentebindingstid		1,4 år	Mellom 1 og 5 år
• Andel flytende rente		68 %	Mellom 25 % og 75 %
• Andel fast rente		32 %	Mellom 25 % og 75 %
• Andel gjeld som må refinansieres i løpet av 12 mnd (sertifikatlån)		35 %	Maksimalt 50 %
• Økning i rentekostnader de neste 12 måneder ved 1 % renteøkning		13 000	
Gjeld til Husbanken		593 400	
Samlet gjeld		2 814 702	

Tabell: Nøkkeltall for Elverum kommunes gjeldsportefølje per 31.12.2021.

Plasseringer av kortsiktig likviditet

Kommunen må sørge for at det til enhver tid er til disposisjon tilstrekkelige likvide midler slik at løpende forpliktelser kan dekkes ved forfall. Kommunens likvide midler er i sin helhet plassert som bankinnskudd i avtalebanken i henhold til bestemmelsene i finansreglementet.

Nedenfor presenteres nøkkeltall for bankinnskudd.

Nøkkeltall (innestående i bank)	(Beløp i 1000 kr)	Status 31.12.2021
Sum innestående i bank		219 000
Gjennomsnittlig innestående gjennom året		255 000
Innskuddsrente på rapporteringsdato		1,3 %
Gjennomsnittlig innskuddsrente i året		0,8 %

Tabell: Nøkkeltall (innestående bank).

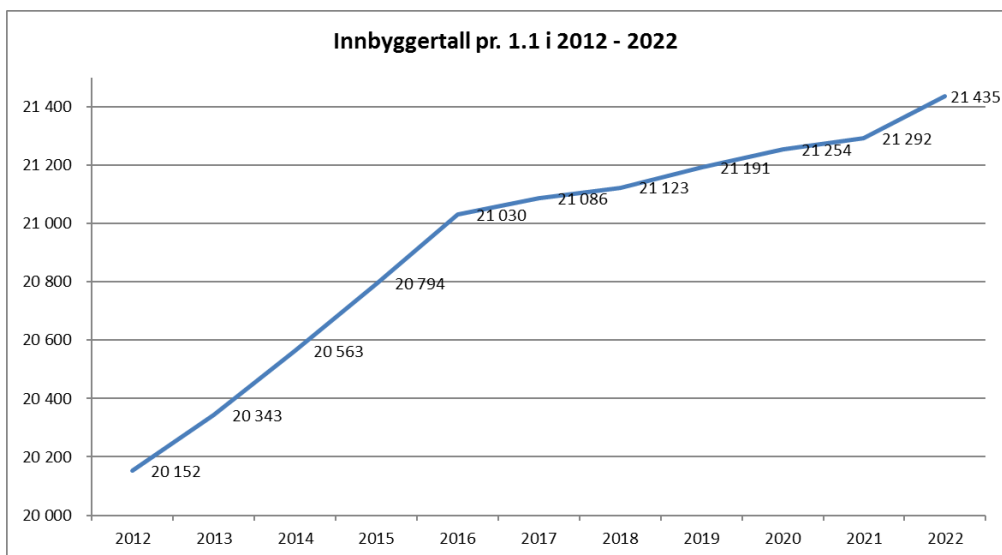
Befolkningsutvikling og demografi

Befolkningsutvikling og den demografiske utviklingen har stor betydning for kommunens økonomi. Stortinget fastsetter nivået på kommunenes frie inntekter (skatt og rammetilskudd) gjennom sitt vedtak om Statsbudsjett. Inntektsystemet til kommunene og fordeling av Statsbudsjettets midler til kommunen baseres i stor grad på innbyggertall og aldersfordeling blant disse (demografi). Den demografiske sammensetning gir en god indikasjon på hvilke prioritering som må gjøres i en kommune, dette gjelder på kort og lang sikt.

I det korte perspektivet er det viktig å fastsette et realistisk nivå på forventede frie inntekter. På lang sikt er det viktig å vite hvilke grep/prioritering som må gjøres for å dekke etterspørselen av tjenester/opp-gaver som kommunen er ansvarlig for overfor kommunens innbyggere. For distriktskommuner og kommuner med store geografiske avstander har de største utfordringene vært sentralisering og flytting fra distriktene. Det å opprettholde et spredt tjenestetilbud i takt med nedgang i innbyggertall/brukere er krevende dersom endringene påvirker kommunens effektivitet i tjeneste-produksjon. Et annet forhold som er mer krevende for alle kommuner er økningen i antall eldre og dermed økt bistandsbehov i form av hjemmetjenester og/eller institusjonsopphold. Strukturer og økt bruk av teknologi vil være forhold å ta med seg ved planlegging av fremtidig tjenestetilbud.

Elverum kommune hadde en stabil vekst på ca 1 % i året i perioden 2000 – 2015. I perioden 2016 til 2021 har den årlige veksten i gjennomsnitt vært på 0,25 %, men i 2021 økte innbyggertallet med 0,67 %.

Grafene nedenfor viser utviklingen i innbyggertall pr 1. januar i perioden 2012-2022.

Figur: Befolkningsutvikling 2012-2022.

I 2012 – 2013 ble det satt i gang prosesser for å sørge for at kommunens bygningsmasser og infrastruktur skulle håndtere den forventede veksten i innbyggertall. Mange av de investeringer som er vedtatt er nå gjennomført eller igangsatt. Utfordringene nå er at veksten har stagnert og kommunen vil på kort sikt få et kapasitetsoverskudd på plasser innen barnehager og grunnskoler. Investeringene er lånefinansiert og de forventede økte inntektene som følge av 1 % vekst i innbyggertall har uteblitt. Med disse erfaringene er det svært viktig å sørge for at framtidige investeringer håndteres innenfor de økonomiske rammer kommunen har når vedtak blir gjort, med andre ord være svært forsiktig med å forskuttere en vekst i innbyggertall. Det å lage gode prognoser på utviklingen i demografi og innbyggertall er krevende. Mange av faktorene som påvirker bo- og flyttemotiv påvirkes ikke av kommunen selv. Prognoser på kort sikt er relativt gode, men de blir tilsvarende mer krevende på lengre sikt. Det som er svært sannsynlig er at antall eldre over 80 år kommer til å øke vesentlig frem til 2030. Utviklingen som har vært de to siste årene har heller ikke SSB og sentrale myndigheter klart å forutse, noe som bygger opp under behovet for å være forsiktig med å forskuttere inntekter.

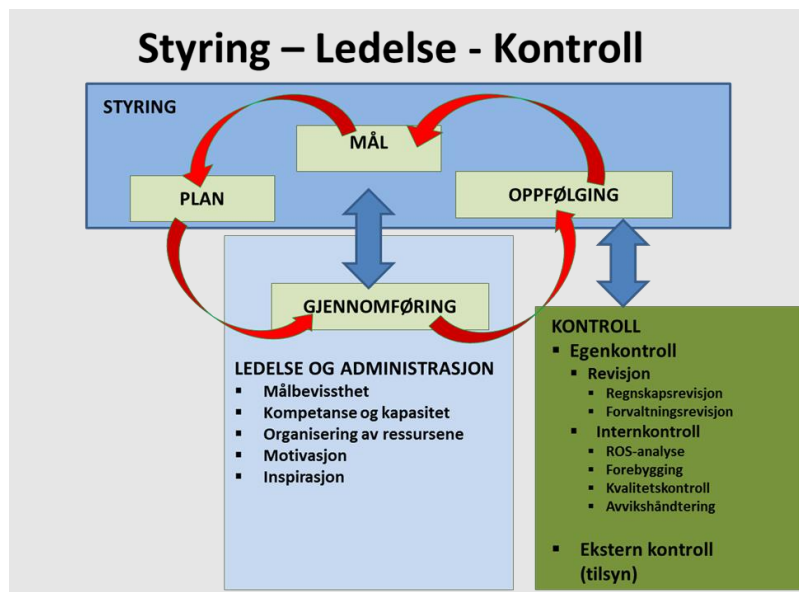
I tillegg til innbyggertall er den demografiske sammensetningen av aldersklasser (demografi) som har betydning for et forventet utgiftsbehov. Når økonomiplan og langtidsplaner utarbeides er det derfor viktig å lage gode prognoser for denne utviklingen sånn at kapasitet på infrastruktur og kompetanse i bemanningen dekker de fremtidige behovene.

Styring – ledelse – kontroll

Overordnet styring

Elverum kommune har administrativ praksis, regler og rutiner (både eksternt pålagte og internt utarbeidede) samt rammer i form av lover og forskrifter å forholde seg til for å ha et tilfredsstillende system for:

- **styring** (sette mål, sørge for tilstrekkelige planer og ha nødvendige rutiner for oppfølging) – forutsettes i all hovedsak utført av de folkevalgte politikere i formannskap og kommunes tyre.
- **ledelse** (ta imot styringssignaler, organisere ressursene, målrettet virksomheten, gjennomføre og rapportere) – forutsettes i all hovedsak utført av den kommunale administrasjon under kommunedirektørens ledelse.
- **kontroll** (dette utgjøres av kommunens egenkontroll og ekstern kontroll gjennom tilsyn).

Figur: Illustrasjon av Elverum kommunes system for styring, ledelse og kontroll av virksomheten.

Kontroll

Ekstern kontroll (tilsyn) blir rapportert løpende i tertialrapportene gjennom året, og summert opp i «Årsmelding for 2021», som kommer til politisk behandling samtidig med årsregnskap og årsberetning.

Regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjoner gjennomføres på oppdrag av kontrollutvalget, som rapporterer resultatene til kommunestyret.

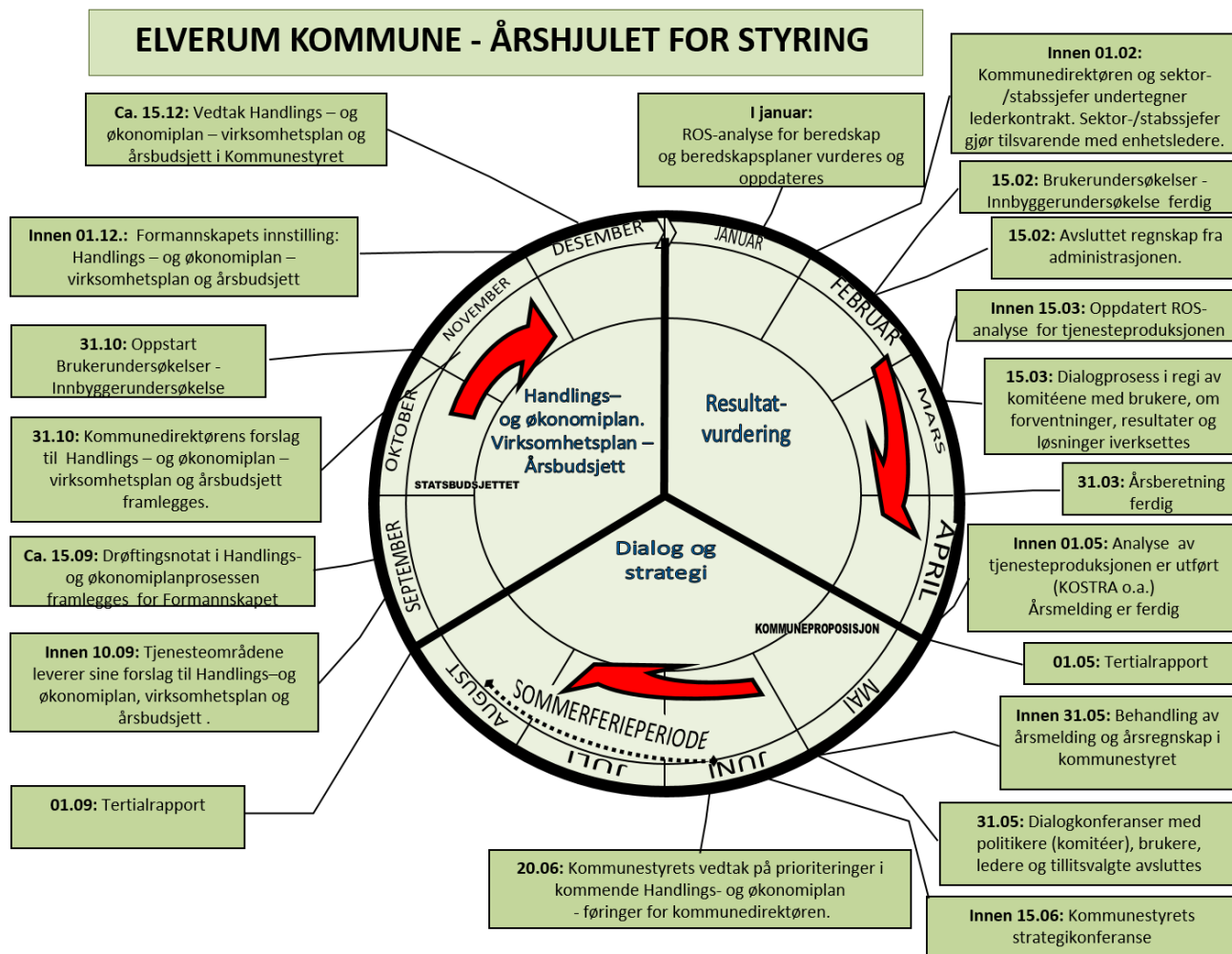
Vedrørende internkontroll er det utarbeidet en overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for hele den kommunale tjenesteproduksjonen, denne oppdateres årlig.

Forebygging og kvalitetskontroll er lagt til et «Kvalitetssystem» som er under stadig utvikling. Kvalitetssystemet inneholder prosedyrer for innmelding, håndtering og oppfølging av avvik på de prosesser som dokumenteres i systemet.

Årshjul

Årshjulet for styring synliggjør de vesentlige handlinger og milepæler gjennom året i Elverum kommune for sams pillet mellom folkevalgt styring og administrativ ledelse og gjennomføring.

Figur: Årshjulet for styring i Elverum kommune – per 2021.

Årshjulet for styring i Elverum kommune oppdateres jevnlig på grunnlag av utviklings- og forbedringsprosesser som til enhver tid pågår.

Likestilling og mangfold i arbeidslivet

Bakgrunn

I henhold til kommuneloven § 14-7, 2. ledd f) skal det redegjøres for hva kommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26. Rapporteringen skal inngå i årsberetningen.

Generelt om likestilling og mangfold

Likestilling og mangfold handler om likeverdige muligheter og like rettigheter og plikter til deltakelse for alle uansett opprinnelse, legning, kjønn, funksjonshemning, alder og bakgrunn.

Følgende lover og avtaleverk gjelder for likestilling:

- Lov om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven)
- Lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven)
- Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)
- Arbeidsmiljøloven, Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen

Likestilling i Elverum kommune

Likestillings- og mangfoldsarbeidet i kommunen er tillagt Mangfoldsutvalget. Utvalget er politisk sammensatt med bistand fra administrasjonen. Det har ikke vært noe aktivitet i dette utvalget i 2021. Det ble våren 2019 startet et arbeid med å vurdere utvalgets mål og hensikt, dette arbeidet er ikke fullført.

Lønn, stillinger og kjønn

Lønnsoppgjøret sentralt innenfor KS området ga i 2021 i snitt en lønnsvekst på 2,8% for ansatte i kapittel 4. I tillegg ble det i sentrale forhandlinger avsatt 1% av lønsmassen til lokale forhandlinger for ansatte som tilhører kap4. Flesteparten, dvs ca 80%, av kommunens ansatte er innplassert i dette lønnskapitlet etter Hovedtariffavtalen. For Elverum kommune ga dette en ramme på rett i overkant av 6 millioner nkr til lokale forhandlinger i kap4.

Det ble også gjennomført ordinære lokale lønnsforhandlinger for ansatte i kapittel 3 for ledere på enhetsledernivå og avdelingsledernivå, samt for stillinger i kapittel 5 som omfatter rådgivere, ingeniører, jordmødre, leger, psykologer og spesialbibliotekarere. For ledere i kap3 ble resultatet i snitt en lønnsøkning på 3,3% mens det for ansatte i kap5 ble 3,4%. Det er ikke nevneverdige forskjeller i lønn mellom kvinner og menn i de ulike forhandlingskapitlene, de forskjellene som er må sees i sammenheng med stillingens kompleksitet og utdanningsnivå.

Tabellene nedenfor viser oversikt over lønn for sektor – og stabssjefer i kapittel 3.4.1, samt gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn i de andre forhandlingskapitlene. Tallene i sistnevnte viser gjennomsnittslønn i 100 % stilling. Lønnsnivået for ledere og akademikere må ses i sammenheng med utdanning, ansvar og kompleksitet i stillingen. De øvrige ansatte i kapittel 4 har som hovedregel sin lønsplassering i henhold til garantilønnstabellen i hovedtariffavtalen. Lønnsforskjeller innen enkelte stillingstyper er knyttet til markedsverdi og ikke kjønn.

Lønn sektor- og stabssjefer (kommunedirektørens ledergruppe)

Stilling	Navn	Årslønn
Kommunedirektør	Kristian Trengereid	1 197 500
Assisterende kommunedirektør	Aasmund Hagen	1 000 000
Økonomisjef	David Sande	937 000
Service- og IKT-sjef	Rune Løchting	817 000
Personalsjef	Hjørdis Midjord	810 000
Eiendomssjef	Kjell Karlsen	920 000
Kultursjef	Line M. Rustad	813 000
Skolesjef	Thorleif Skavern	920 000
Barnehagesjef	Lena Haugseth	875 000
Teknisksjef	Tor Backe	923 000
Familie- og helsesjef	Lars Kiplesund	814 000
Pleie- og omsorgssjef	Aino Kristiansen	950 000

Tabell: Lønn sektor og stabssjefer.

Gjennomsnittslønn for sektor- og stabssjefer	Gjennomsnittlig lønn
Kvinner	862 000
Menn	941 000

Tabell: gjennomsnittslønn for sektor- og stabssjefer

Forskjellen i lønn mellom kvinner og menn er størst blant kommunedirektørens ledergruppe. Som vi ser av oversikten over så tjener kvinner 91,6 % av hva menn i ledergruppen tjener. Lønn må ses i sammenheng med utdanning, type sektor, ansvar, omfang og kompleksitet i stillingen.

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn enhetsledere

Forhandlingskap. 3.4.2, enhetsledere/rektorer	Gjennomsnittlig lønn
Kvinner	674 500
Menn	746 000

Tabell: Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn enhetsledere

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn avdelingsledere

Forhandlingskap. 3.4.3, avdelingsledere	Gjennomsnittlig lønn
Kvinner	612 400
Menn	600 000

Tabell: Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn avdelingsledere

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn akademikere

Forhandlingskap. 5, akademikere	Gjennomsnittlig lønn inkl. leger	Gjennomsnittlig lønn uten leger
Kvinner	674 700	622 400
Menn	631 300	619 000

Tabell: Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn akademikere

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn, kap. 4

Forhandlingskap. 4, de fleste ansatte	Gjennomsnittlig lønn
Kvinner	486 000
Menn	480 600

Tabell: Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn, kap. 4

*Avlastere er ikke med i uttrekket. Disse er fast ansatt, men arbeidet er ikke sidestilt med ordinært arbeid og regulering følger av særavtalen SGS 1030

Det ble i 2018 utarbeidet en veileder for fastsettelse av lønn. Hensikten er at denne veileder skal bistå ledere i å fastsette riktig lønn ut ifra prinsippene i hovedtariffavtalen og lokal lønnspolitikk. Faktorer som utdanningsnivå og erfaring spiller inn på lønnsnivå til kvinner og menn. Lang fartstid vil normalt gi grunnlag for et høyere lønnsnivå, samt at det innenfor visse yrker er utfordringer med å rekruttere kvalifiserte ansatte, noe som kan gi grunnlag for en høyere lønsplassering etter en konkret vurdering. Det er fokus på likelønn i alle typer stillinger i Elverum kommune. Vår lønnspolitikk gjenspeiles i vår modell «Lokale forhandlinger – gjennomføringsmodell», som er tuftet på Hovedtariffavtalen, hvor det blant annet fremkommer at lønnspolitikken skal bidra til:

- Motivere til kompetanseutvikling
- Motivere til mer heltid
- Beholde, utvikle og rekruttere
- Sikre kvalitativt gode tjenester
- Fremme og ivareta likestilling mellom kjønnene

Elverum kommune har utarbeidet en overordnet kompetanseplan og alle sektorer og staber, har laget egne kompetanseplaner som beskriver hvilken kompetanse som trengs videre fremover for å sikre gode, kvalitative tjenester til kommunens innbyggere. Elverum kommune ønsker at kommunens ansatte skal ta videreutdanning for å heve kompetansen innenfor de områder som er nødvendig. Vi har utarbeidet egne rutiner for gjennomføring av utdanning og hvordan dette kan kompenseres lønsmessig.

Andel kvinner og menn ansatt i Elverum kommune

Som det framkommer av tabellen under er andelen kvinner høy innenfor alle sektorer med unntak av sektor for Teknisk og miljø og kultursektoren. Elverum kommune skiller seg dermed ikke ut fra kommunesektoren generelt med hensyn til kjønnsfordeling, og det kan konstateres at Elverum kommune er en stor kvinnearbeidsplass. Endringene er marginale fra år til år. På tross av sterkt søkelys de siste årene på kjønnssegregering i norsk arbeidsliv når det gjelder valg av sektor og yrke, viser tall fra SSB at dette tar tid å endre. I 2008 var det 71 % kvinner og 29 % menn i offentlig sektor, i 2019 viste tallene 70 % kvinner og 30 % menn.

Andel kvinner og menn fordelt på sektor og stab

Sektor/stab	Kvinner		Menn	
	2020	2021	2020	2021
Kommunedirektør/stab	61 %	65 %	39 %	35 %
Eiendomsstab	61 %	60 %	39 %	40 %
Teknikk og miljø	24 %	18 %	76 %	82 %
Utdanning (tidligere .ink. barnehage)	80 %	76 %	20 %	24 %
Barnehage (tidl. rapportert i Utdanning)		96 %		4 %
Familie og helse	76 %	80 %	24 %	20 %
Pleie, rehabilitering og omsorg	89 %	89 %	11 %	11 %
Kultur	34 %	31 %	66 %	69 %
NAV	85 %	84 %	15 %	16 %
Totalt	79 %	79 %	21 %	21 %

Tabell: andel kvinner og menn fordelt på sektorer og stab**Andel kvinner og menn i de ulike forhandlingskapittel (stillingskategorier)**

Forhandlingskapittel etter hovedavtalen	Kvinner		Menn	
	2020	2021	2020	2021
3.4.1 Kommunedirektørens ledergruppe	34 %	34 %	66 %	66 %
3.4.2 Enhetsledere	56 %	66 %	44 %	34 %
3.4.3 Avdelingsleder	77 %	78 %	23 %	22 %
4. Fagarbeidere, assistenter og pedagoger mv	81 %	81 %	19 %	19 %
5. Akademikere	56 %	53 %	44 %	47 %

Tabell: andel kvinner og menn i de ulike forhandlingskapittel (stillingskategorier)

Når det gjelder lederstillinger har Elverum kommune fortsatt et stort flertall med kvinnelige avdelingsledere med 78%, andel kvinnelige enhetsledere har også økt fra 56% i 2020 til 66% i 2021. Kommunedirektørens ledergruppe, som består av sektor- og stabsledere, har en større andel av mannlige ledere. Vi ser at andelen menn er betydelige lavere enn andel kvinner også blant pedagogisk personale. Vi mangler fortsatt et bredt nok rekrutteringsgrunnlag for å få flere menn i skole og barnehage (kap. 4). Loven åpner for positiv særbehandling av menn når det er et saklig formål, og når det gjelder stillinger hvor arbeidsoppgavene er rettet inn mot undervisning eller omsorg for barn, som i barnehage og skole, og når menn er underrepresentert. Som et tiltak for å bedre kjønnsbalansen vil Elverum kommune kunne benytte seg av positiv særbehandling der dette er tillatt, jfr. likestillingsloven og forskrift. Hensikten vil være å rekruttere flere menn inn i barnehage og grunnskolen. Blant akademikere i kap5 er fordelingen omtrent 50/50 mellom kvinner og menn.

Tiltak for å hindre diskriminering

Vår arbeidsgiverstrategi «Framoverlent sammen», inneholder elementer som påvirker likestillings- og mangfolds arbeidet i kommunen. Arbeidsgiverstrategien gir uttrykk for de handlinger, holdninger og verdier som vi ønsker at våre ledere og ansatte står for og praktiserer hver dag. Det har vært en bred forankring av arbeidet med arbeidsgiverstrategien, både blant ledere, ansatte og tillitsvalgte før den ble vedtatt i kommunestyret 23.11.16. Arbeidsgiverstrategien uttrykker en felles plattform for å fremme likestilling og mangfold og hindre diskriminering. Arbeidsgiverstrategien skal sammen med nye rutiner for rekruttering/tilsetting, som ble ferdigstilt i 2018, legge grunnlaget for at mangfoldet i Elverum kommunes befolkning gjenspeiles i Elverum kommunes medarbeidere. Arbeidsgiverstrategien er tema i kommunens lederutviklingsprogram. Hensikten er å reflektere over vår arbeidsgiver politikk, den ansatte i fokus, og hvordan dette kommer til uttrykk gjennom holdninger, verdier og lederatferd som igjen kommer til uttrykk i vår kultur.

Kommunen hadde 16 aktive lærlingestillinger pr 31.12.21.

Kommunen har ikke statistikk over hvor mange ulike etnisiteter som er representert blant våre ansatte, dette fordi dette ikke ansees som relevant. Man ansettes som følge av kompetanse og egnethet, ikke på bakgrunn av etnisitet.

En partssammensatt arbeidsgruppe har utredet kommunens muligheter for tilrettelegging og tilpasning av arbeidssituasjon i de ulike faser av livet. Elverum kommune ønsker at våre ansatte skal trives og yte sitt beste. Alle beveger vi oss gjennom ulike faser i livet, og hver livsfase medfører ulike behov, krav, begrensninger og muligheter. Det som skjer underveis i yrkeskarrieren vil kunne påvirke vår produktivitet og hvor lenge vi velger å være yrkesaktive. Arbeidsgruppen ferdigstilte i 2019 et policydokument hvor de personalpolitiske verktøy som kan benyttes for at ansatte i ulike faser skal kunne yte sitt beste er beskrevet.

Heltid/deltid

Elverum kommune har fra Handlings – og økonomiplan 2016 – 2019, vedtatt at kommunen skal ha fokus på heltidskultur. Dette følger av kommunestyrevedtak av 15.12.15, punkt 15. Heltidskultur: «*Elverum kommune prioriterer igangsetting av tiltak og prosjekter som legger bedre til rette for heltidskultur*».

Det ble fra høsten 2016 til desember 2018 jobbet i en partssammensatt arbeidsgruppe med fokus på å legge til rette for større andel heltidsstillinger primært i sektor for pleie, rehabilitering og omsorg da det er her deltidsproblematikken oppleves som størst. Gjennom dette arbeidet har man også sett på ulike alternative turnusordninger, i den hensikt å vurdere om dette kan føre til større stillinger for flere og på den måten legge bedre til rette for en heltidskultur. Arbeidet så langt har medført en ny lokal retningslinje med formål om å øke antall heltidsstiltsatte i tråd med HTA §2.3.1.

Ønske om en sterkere heltidskultur er en overordnet samfunnsutfordring og ikke primært et lokalt problem for Elverum kommune. Det er en utbredt holdning i arbeidstakernes organisasjoner at økt frekvens på helgearbeid ikke er ønskelig. Vi vet at dagens etablerte måte å organisere turnusarbeid på bremser en økning av heltidsstillinger. Det er blant annet spørsmål om frekvensen av helgearbeid som medfører at turnusen har behov for flere små helsestillinger, ofte på under 20%, for å kunne levere en forsvarlig tjeneste gjennom hele uka. Mulighetene for å øke antall heltidsansatte begrenses av gjeldende turnus- og arbeidstidsordninger.

I sentralt hovedoppgjør 2020 ble partene enige om å fortsette arbeidet med å øke andelen heltidsansatte. Utvalget skal se nærmere på ulike arbeidstids- ordninger/måter å organisere arbeidstiden på, og initiere forsøk rundt dette. Partene skal i fellesskap følge opp forsøkene. I tillegg skal utvalget vurdere virkemidler som kan bidra til å løse utfordringene rundt helgebemannning.

Fristen for utvalgets rapport var 31.1.2022. Lokalt har vi fokus mot et høyere andel heltidsstillinger i tråd med lokalt vedtatte retningslinjer for en sterkere heltidskultur.

Elverum har i flg KS sysselsettingsstatistikk gjennomsnitt stillingsstørrelse på 79,9% pr 01.12.21, dette er på nøyaktig samme nivå som vi ser hos våre nabokommuner som vi gjerne sammenligner oss med; Hamar (79,0), Ringsaker (79,9), Løten (80,7) og Stange (79,2).

Kommuner som ofte løftes fram som de som har lyktes med heltidskultur er eksempelvis tidligere Oppegård -nå Nordre Follo (83,7%) og Vestby (78,5%). Nordre Follo ligger altså fortsatt noe foran Elverum, mens vi nå har noe høyere gjennomsnittlig stillingsstørrelse enn Vestby.

Utviklingen i gjennomsnittlig stillingsstørrelse i Elverum kommune har gått fra 77,6% i 2014 til 80,5% i 2020 med en økning hvert år i perioden unntatt fra 2018-2019 hvor den var stabil. Nå ser vi en liten nedgang i 2021 til 79,9%. Vi ser av tabellen under her at vi har økt andel hele og store stillinger, men samtidig har vi også økt andel stillinger under 20%. Dette har sammenheng med turnus og 24/7 drift hvor man er avhengig av antall hoder på helg.

Stillingsstørrelse i %	Kvinner		Menn		Antall stillinger	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
0 – 19,99 %	80 %	82 %	20 %	18 %	93	89
20 – 39,99 %	81 %	76 %	19 %	24 %	102	102
40 – 59,99 %	93 %	90 %	7 %	10 %	183	174
60 – 79,99 %	90 %	87 %	10 %	13 %	245	247
80 – 99,99 %	90 %	94 %	10 %	6 %	191	205
100 %	73 %	75 %	27 %	25 %	898	712

Tabell: stillingsstørrelser fordelt på kvinner og menn

*) Antall stillinger er ikke samme antall som antall ansatte, da flere ansatte innehar flere stillinger.

Arbeid med etikk og verdigrunnlag.

Elverum kommune har arbeidet systematisk med etikk og verdigrunnlag i lang tid og det er de senere årene foretatt en gjennomgang av både de etiske retningslinjene og kommunens anti-korrupsjonsarbeid gjennom et anti-korrupsjonsprogram. I tillegg inngår korrupsjonsforebygging i styringsplattformen vår, vårt verdigrunnlag, etiske retningslinjer, arbeidsreglement, varslingsrutiner mv.-

Hensikten med programmet er å sørge for at de folkevalgte, ansatte og ledere, har en høy bevissthet rundt etikk for å forhindre mislighold og korrupsjon.

Programmet anbefaler blant annet tiltak som god internkontroll som ivaretas gjennom bruk av kvalitetssystemet hvor arbeidsprosesser er beskrevet gjennom prosedyrer, retningslinjer og rutiner og tilhørende avvikssystem som er under implementering i hele organisasjonen. Dette arbeidet har blitt noe forsinket blant annet som følge av pandemien og ser ut til å kunne være fullt implementert våren 2022.

Et annet tiltak som anbefales i programmet er å gjennomføre gode og riktige anskaffelser. Dette ivaretas gjennom innkjøpsrådgivere i økonomistaben som bistår organisasjonen med innkjøp og anskaffelser.

Kommunen har gjennom en partssammensatt gruppe utarbeide enkle rutiner som skal gjøre det lett for ansatte å varsle om kritikkverdige forhold. I rutinen fremgår det at Elverum kommune som arbeidsgiver oppfordrer til å varsle om kritikkverdige forhold. Målet med rutinene er å legge til rette for at vi skal ha en åpen organisasjon og en god ytringskultur i Elverum kommune. Varsling har vært tema i kommunedirektørens ledergruppe og det har blitt utarbeidet foilserie og dilemmaverktøy som ledere har fått distribuert ut i den hensikt at dette skal tas opp som tema i ansattgrupper i sektorer og staber. Verktøyet ligger tilgjengelig i kvalitetssystemet og brukes i de ulike sektorer og staber.

Medarbeiderundersøkelse - 10-faktor

Det gjennomføres medarbeiderundersøkelse i hele organisasjonen annet hvert år, sist i november 2020. Ansatte og ledere svarer på 35 påstander der svarene er rangert i 5 kategorier fra svært uenig til svært enig. Påstandene det svares på vil avdekke ulike forhold knyttet til arbeidssituasjon som f.eks. mestring, samarbeid, ledelse og arbeidsmiljø.

Medarbeiderundersøkelsen 10-faktor bygger på forskning om effektiv ledelse og gode virkemidler for å motivere medarbeidere og derigjennom skape gode resultater. Forskningen er koblet opp mot brukernes vurdering av kvaliteten på tjenester. I 2020 var det 1355 ansatte som svarte, det gir en svarprosent på 71 %.

Resultatene fra undersøkelsen i 2020 viser at Elverum kommune ligger på snitt eller over landsgjennomsnittet på de fleste faktorer. Kun på faktoren "relevant kompetanseutvikling" scorer organisasjonen 0,1-poeng lavere enn landsgjennomsnittet, 3,6 mot snitt 3,7. Resultatene viser at det på kommunenivå er en samme gjennomsnittsscore på 9 av de 10 faktorene fra 2018 til 2020, kun på faktoren "Relevant kompetanseutvikling" har vi gått ned fra 3,7 til 3,6 fra 2018 til 2020. Ellers var vi i 2020 bedre enn gjennomsnittet for Norge på faktorene "Bruk av kompetanse", "Rolleklarhet" og "Mestringstro".

Gjennom 2021 og fram mot ny undersøkelse i 2022 vil organisasjonen jobbe avdelingsvis med prioriterte tiltak etter undersøkelsen. Hvilke faktorer man vil fokusere på og hvilke tiltak som prioriteres vurderes internt i hver avdeling på bakgrunn av avdelingens resultater. Ledere og medarbeidere har tilgang til gode verktøy i arbeidet med 10-faktor. Det skal gjennomføres ny medarbeiderundersøkelse i november 2022.

Til kommunestyret i Elverum kommune

UAVHENGIG REVISORS BERETNING 2021 – ELVERUM KOMMUNE

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Elverum kommunes årsregnskap som viser et netto driftsresultat på **kr 60 570'** og i kommunekassen, og et netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på **kr 62 395'**. Årsregnskapet består av:

- kommunekassens årsregnskap, som består av balanse per 31. desember 2021, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsolidert årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2021, driftsregnskap, investeringsregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- oppfyller kommunekassens årsregnskap gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av kommunekassens finansielle stilling per 31. desember 2021, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.
- oppfyller det konsoliderte årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Elverum kommune som økonomisk enhet per 31. desember 2021, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med kommunelovens regler og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse

kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen og annen øvrig informasjon

Kommunedirektøren er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen og den øvrige informasjonen som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter den lovbestemte årsberetningen og annen informasjon i kommunens årsberetning. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Vi henviser for øvrig til avsnittet «Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik» under uttalelse om øvrige lovmessige krav.

Kommunedirektørens ansvar for årsregnskapet

Kommunedirektøren er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med kommunelovens bestemmelser og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Kommunedirektøren er også ansvarlig for slik intern kontroll som vedkommende finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det

skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av kommunedirektøren er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til regnskapsenhetene som inngår i konsolidert årsregnskap for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte årsregnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre revisjonen av det konsoliderte årsregnskapet. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med kontrollutvalget og kommunedirektøren blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Uttalelse om redegjørelse for vesentlige budsjettavvik

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Elverum kommunes redegjørelse for vesentlige budsjettavvik, enten det skyldes beløpsmessige avvik eller avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt kjent med forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Kommunedirektørens ansvar for å redegjøre for budsjettavvik

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at det utarbeides og iverksettes rutiner som sikrer at alle vesentlige budsjettavvik identifiseres og

beskrives. Dette gjelder både beløpsmessige rammer og vedtatte premisser for bruken av bevilgningene. I årsberetningen skal kommunedirektøren redegjøre for vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene. Vi skal avgi en uttalelse om årsberetningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 302 Forenklet etterlevelseskontroll av vesentlige budsjetttavvik. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger dekkende opplysninger om vesentlige budsjetttavvik i årsberetningen.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 302, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for om det foreligger avvik fra budsjetttvedtak, både beløpsmessige avvik og avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene, og om det i årsberetningen er gitt dekkende opplysninger om årsakene til avvikene. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i konklusjon om årsregnskapet i revisjonsberetningen. Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Andre forhold

Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 17.04.2022, som ble avgitt ved utløpet av kommunelovens frist for å avlegge revisjonsberetning.

Fullstendig årsregnskap med balansedokumentasjon for Elverum kommune for regnskapsåret 2021 er ikke avlagt innen fristen som følger av kommuneloven. Årsregnskapet er avlagt 22.02.2022 og årsberetningen er avgitt 30.03.2022. Nødvendige avstemming og dokumentasjon av kommunens balanseposter ble først fremlagt fullstendig for revisjonen 14.03.2022.

Vi har følgelig ikke vært i stand til å utføre revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk innen fristen for å avgi revisjonsberetning 15.04.2022, jf. kommuneloven 24-8, 1. ledd.

Løten, 16. mai 2022

Tommy Pettersen

oppdragsansvarlig regnskapsrevisor/
statsautorisert revisor

Berit Bøhn
regnskapsrevisor

Kopi: Kontrollutvalget
Formannskapet
Kommunedirektøren

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

**Til kommunestyret i
Elverum kommune**

Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskapet for Elverum kommune 2021

Kontrollutvalget har i møtet den 20.5.22, sak 40/22, behandlet Elverum kommunes årsregnskap og årsberetning for 2021. Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, kommunedirektørens årsberetning og revisjonsberetningen, datert 16.5.22. I tillegg bygger kontrollutvalgets uttalelse på muntlige opplysninger som kom frem under behandlingen av saken i kontrollutvalgets møte.

Kommunedirektøren har ikke avlagt et fullstendig årsregnskap og avgitt årsberetning, samt konsolidert årsregnskap for Elverum kommune for regnskapsåret 2021 innen fristen som følger av kommuneloven.

Kontrollutvalget skal avgi uttalelse til årsregnskapet og årsberetningen, dette følger av kommuneloven § 14-3 tredje ledd.

Det er lagt fram 2 revisjonsberetninger, foreløpig datert 17.4.22 og endelig datert 16.5.22. Kontrollutvalget kan ikke se at dette påvirker anbefalingen om godkjenning av regnskapet.

Årsberetning

De formelle kravene til årsberetning er fulgt, jf. Kommuneloven § 14-7

Kommuner og fylkeskommuner skal utarbeide en årsberetning for kommunens eller fylkeskommunens samlede virksomhet. Det skal også utarbeides en egen årsberetning for hvert kommunalt eller fylkeskommunalt foretak.

Årsberetningene skal blant annet redegjøre for:

- c) virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne
- d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard
- e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling
- f) hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfylle arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26.

Kommunedirektøren har lagt fram en oversiktlig og informativ årsberetning.

Driftsresultatet for 2021 er avsluttet med et positivt netto driftsresultat kr 60.570 mill i kommunekassen, og et netto driftsresultat i det konsoliderte årsregnskapet på kr 62 395 mill.

Årsregnskapet består av:

- kommunekassens årsregnskap, som består av balanse per 31. desember 2021, bevilgningsoversikter drift og investering, økonomisk oversikt drift og oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsolidert årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2021, driftsregnskap, investeringsregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Utover ovennevnte, og det som fremgår av saksfremlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 16.5.22, har kontrollutvalget ikke merknader til Elverum kommunes årsregnskap for 2021.

Kontrollutvalget anbefaler at kommunestyret godkjenner årsregnskapet og årsberetningen.

Elverum, 20.5.22
Ole Kristian Solberg (sign.)
leder av kontrollutvalget

Kristin Moe (sign)
sekretær

Arkivsak-dok. 21/00036-14
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
20.05.2022

SAK EL-41/22 ÅRSAVSLUTNINGSBREV 2021

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar saken årsavslutningsbrev fra Revisjon Øst IKS til orientering og følger opp saken igjen i løpet av høsten 2022.

Vedlegg:

Årsavslutningsbrev 2021

Saksframstilling:

Revisjon Øst IKS har sendt kommentarer til årsregnskapet for 2021 til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har fått kopi av brevet.

I årsavslutningsbrevet har revisjonen kommentert forhold som ikke påvirker revisjonsberetningen eller medfører nummerert brev, men som de mener at kommunen enten bør korrigere i 2022 eller bør hensyntas i framtidige regnskaper.

Det er ikke gitt nummerert brev til Elverum kommunes regnskap i 2021.

Årsavslutningsbrevet blir ikke sendt kommunestyret sammen med årsregnskapet, ettersom brevet er stilet til kommunedirektøren og det ikke er bedt om noen skriftlig tilbakemelding. Kontrollutvalget vil likevel følge opp hvordan forholdene blir rettet, i løpet av høsten 2022.

Kontrollutvalget ser gjerne at kommunedirektøren er til stede under behandlingen.

Elverum kommune
v/kommunedirektør
Postboks 403
2418 Elverum

Postboks 84, 2341 Løten
Telefon: 62 43 58 00
www.revisjon-ost.no
post@rev-ost.no
Org.nr.: 974 644 576 MVA
Bankgiro: 1822.46.49505

Saksbeh.:
Berit Bøhn

Direkte tlf.:
916 07874

Deres ref.:

Vår ref.:
100/2021

Dato:
16.05.2022

ÅRSVSLUTNINGSBREV 2021 – ELVERUM KOMMUNE

Vi har gjennomført revisjon av årsregnskapet for 2021. I den forbindelse ønsker vi å knytte noen kommentarer til det avlagte årsregnskapet.

Opprinnelig og regulert budsjett drift

Presentasjon av opprinnelig budsjett i avlagt regnskap er ikke korrekt for driftsinntekter og driftsutgifter. Avviket er kr 8 631' og gjelder overtagelse av SØIRP (*Sør-Østerdalsregionen interkommunalt politisk råd*) som kommunen overtok i 2021. Beløpene skulle vært i kolonnen regulert budsjett og ikke opprinnelig budsjett. Feilen påvirker ikke avlagt regnskap.

Avslutning av driftsregnskapet

Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. kapittel 4 omhandler reglene for avslutning av driftsregnskapet. Regnskapet skal først og fremst avsluttes i henhold til budsjett, for deretter å gjennomføre strykninger.

Det er foretatt strykninger av avsetning til disposisjonsfond med kr 8 810' ved mindreforbruk. Vi mener strykningen ikke skulle vært foretatt og beløpet skulle inngått i avsetning av mindreforbruk etter strykninger iht. budsjett- og regnskapsforskriften § 4-3.

Dette avviket får også konsekvens for presentasjon av oppstillingen § 5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner, men har ingen resultateffekt.

Dokumentasjon av balanseposter

Vi mottok avstemming informasjon elektronisk i filer på teams 22.02.2022, men på de fleste bankkontoer og andre poster i balansen var mappene uten innhold. Dette er meddelt kommunen 11.03.2022. Dokumentasjon av vesentlige balanseposter er ikke gjort tilgjengelig ved avleggelse av årsregnskapet. Vi fikk den 14.03.2022 lagt over nye mapper som inneholdt alle avstemminger og dokumentasjon.

I henhold til bokføringsloven § 11 skal det ved avleggelse av årsregnskapet foreligge dokumentasjon for alle balanseposter med mindre de er ubetydelige.

Administrasjonen har tilbakemeldt dette skyldes manglende kontroll på opplasting av dokumentasjonen fra server til Teams.

Kundefordringer/Leverandørgjeld

Kundefordringer kommunal fakturering viser saldo pr 31.12. på kr 24 140 613. Leverandørgjeld viser en saldo pr 31.12 på kr 56 611 576. Vi mener at avstemming av kundefordringer og leverandørgjeld er mangelfull og det er ikke lagt frem reskontroliste eller aldersfordelt saldoliste pr 31.12. Fremlagte lister har avvikende dato og har da avvikende tall enn pr 31.12. Vi ber om at det fremover lages dokumentasjon som dokumenterer balansepostene. Vi er kjent med at andre kommuner som benytter Agresso har funnet en løsning på dokumentasjon av disse balansepostene.

Administrasjonen har tilbakemeldt at de mener kundefordringer og leverandørgjeld er avstemt og dokumentert. Avstemmingen og kjøring av listen aldersfordelt mot hovedbok gjøres første virkedag i nytt år. Dette fordi aldersfordelte lister må kjøres 31.12 ettersom denne rapporten ikke kan gjenskapes i etterkant. Avstemming av listen åpen post mot hovedbok gjøres når alle posteringer i regnskapet er gjort. Differansen det vises til skyldes bokføring av kjøp av skogteig. Dette forholdet ble avdekket i forbindelse med konsolidering av regnskap. Det vises til korrespondanse omkring denne transaksjonen.

Sykepengerefusjoner

Balanskonto 21310708 – interimskonto sykepenger viser pr. 31.12 en negativ saldo med kr 4 653 986. Vi har etterspurt dokumentasjon men får til svar at de ikke kan gjenskape tallene pr 31.12. og det forklares med at de fra 2022 gått over til nytt system. Vi ber om at det fremover lages dokumentasjon som bekrefter om posten er reell eller eventuelt korrigeres.

Administrasjonen har tilbakemeldt at aldersfordelt saldoliste lar seg ikke gjenskape. Overgang til ny refusjonsmodul var ment som informasjon og er ikke en forklaring på at aldersfordelt saldoliste ikke lar seg gjenskape.

Utlån til andre

Kommunen rapporterer bruk av lån til videre utlån i ordningen startlån gjennom Husbanken. For 2021 ble det gitt nye lån på til sammen kr 78 916 662, mens det ble innrapportert kr 85 000 000, samme som budsjettert. Vi anbefaler at kommunen etablerer rutiner som sikrer at rapporteringen blir korrekt ved 31.12.

Avsluttende kommentar

Utkast til årsavslutningsbrev er sendt administrasjonen 11.05.2022 for gjennomgang og verifisering. Administrasjonen ga sin tilbakemelding i e-post av 13.05.2022. Vi har innarbeidet administrasjonens tilbakemeldinger under det enkelte avsnittet i årsavslutningsbrevet. De øvrige forholdene i utkast til årsavslutningsbrev tar administrasjonen til etterretning.

Når det gjelder forhold rapportert i vår interimrevisjon viser vi til vår revisjonsrapport interim av 17.01.2022.

Vi har gjennom året ved forespørsel, ytt bistand og veiledning til kommunen.

Etter endt revisjon av årsregnskapet for 2021 vurderer vi at Elverum kommune med unntak av svakheter i rutiner rapportert i revisjonsrapport interim og årsavslutningsbrev i det alt vesentlige har etablert rutiner som sikrer god intern kontroll, og at internkontrollen fungerer tilfredsstillende på de fleste områder.

Samlet sett har vår revisjon ikke avdekket vesentlige forhold som får konsekvenser for vår revisjonsberetning.

Vi benytter anledningen til å takke for et godt samarbeid.

Løten, 16. mai 2022

Tommy Pettersen
oppdragsansvarlig regnskapsrevisor/
statsautorisert revisor

Berit Bøhn
regnskapsrevisor

Kopi:
Kontrollutvalget
Økonomisjef